

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“ * AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 19 (209) V metai

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1949 m. kovo 9 d.

Šv. Kazimieras - Lietuvos Karalaitis

Kun. J. Kemežio paskaita, skaityta įvykusioj akademijoj Dillingene š. m. kovo 4 d.

Lietuvą mes savo tautos himne vadiname didvyrių žeme. Toliau, išreiškiamo troškimus, kad Lietuvos sūnūs bei dukros, semtūsai stiprybės iš praeities. Bet gi, kad šių dienų Lietuvį praeitis stiprintų, gaivintų ir įkvėptų pasitikėjimo ir ryžto dideliems žygiams, reikia mūsų tautos praeitį pažinti ir pamilti. Gi Tautos praeitį arba istoriją kuria ir jai tekme į ateitį suteikia jos didvyriai.

Taigi, tas žmogus, kuris gerai pažįsta savo tautos didžiuosius vyrus, žino jų atliktus darbus, įsigilina į jų buvusius troškimus, tas jau žino savo tautos istoriją, pažįsta savo tautos praeitį. Jeigu gi pažinę ir ima gyventi tais idealais, tas jau semiasi sau stiprybės iš praeities.

Lietuvių tautos istorijoje tu garbingų ir didžiųjų vyrų netrūko. Jų gyvenimas ir jų garbingi žygiai tebina mus. Mes tais vyrais didžiujamės. Jiems paminklus statome. Tų vyrų darbuose ieškome įkvėpimo, ieškome stiprybės dabartinėse dienose. Mūsų tautos didvyrių darbai ir jų kilnios asmenybės garsin mūsų tautą visame pasaulyje. Kiekvienas mūsų tautos istorijos laikotarpis yra išpuostas tų didvyrių garbingais darbais. Atsiminus, kad mūsų tautą visame pasaulyje. Kiekviena mūsų tautos istorijos laikotarpis yra išpuostas tų didvyrių garbingais darbais. Atsiminus, kad mūsų tautą visame pasaulyje. Kiekviena mūsų tautos istorijos laikotarpis yra išpuostas tų didvyrių garbingais darbais. Atsiminus, kad mūsų tautą visame pasaulyje.

Kiekvienas mūsų tautos didvyris yra mums savotiškai brangus. Kiekvienas mūsų brangios tėvynės istorijoje kitaip spindi, kitaip garbinga savo vardą į ją įrašė.

Šiandieną yra šventinama šv. Kazimiero šventė, taip pat vieno Lietuvos didvyrio. Ne tik mes lietuviai, bet visa bažnyčia visame žemės rutulyje savo maldose ir liturgijoje daro jo atminimą. Kur tik šiandien buvo laikomos šv. mišios, ten buvo garbinamas šis šventas Lietuvos karalaitis. Tad ir mes šia proga susipažinkime su šv. Kazimiero asmeniu, jo gyvenimu, jį šioje žemėje supusia aplinka. O ypač atkreipkime dėmesį į tai, kas tą didų karalaitį padarė šventu, jį išaukštino ir išskė į dangišką garbę. Šventasis Kazimieras juk turi būti daugiau mylimas ir garbinamas tos tautos, iš kurios jis yra kilęs, kurioi globali pavesta jį yra, ir kurios jaunimas yra įpareigotas eiti to kilnaus šventojo pėdomis.

Šventasis Kazimieras gimė 1458 m. Krokuvoje. Jo tėvas buvo Lietuvos ir Lenkijos Karalius Kazimieras, Jogailos ir Sofijos Alšenaitės sūnus. Tą noriu čia pabrėžti, nes daug kas mano, kad šv. Kazimiero gysclmis tekėjo lenkiškas kraujas, nes galvoja, jog šv. Kazimiero senelė buvo Jadvyga, pirmoji Jogailos žmona, kurią Jogaila veddamas abi Lietuvos ir Lenkijos valstybes sujungė nelaimingais unijos ryšiais. Reikia atsiminti, kad Jogaila buvo net keturius kartus vedęs, ir tik ketvirtąjį žmona, Sofija Alšenaitė, tikra lietuvaitė, padovanojo Jogailai du sūnų: Vladislovą ir Kazimiera, šv. Kazimiero tėvą.

Šventojo motina buvo Elžbieta Habsburgaitė—Austrijos hercogo ir vokiečių imperatoriaus Albrechto II dukra. Ši karališka šeima buvo gana gausi. Dievas pabėrė jai net tryliką vaikų, iš kurių išaugo šeši berniukai ir penkios mergaitės. Šv. Kazimieras buvo tretysis sūnūs šeimoje. Kazimierui teko tėvo vardas, kas mūšikai reiškia „taikos nešėjas“. Tiko jis šventajam kaip simbolis jo taikaus gyvenimo ir skatstaus taikos karalėnės garbintojo. Keturi šv. Kazimiero broliai vėliau valdė Vengrijos, Čekijos, Lenkijos ir Lietuvos sostus. Penktas tapo kardinolu ir buvo Lenkijos ir Lietuvos bažnyčios vyriausias dignitorius. Seserys ištekėjo už vokiečių kunigaikščių, pasikleisdamos tarp Nemuno ir Dunojaus krau-

tu; tik vienas šventas Kazimieras nepakėlė jokio žemiško vainiko.

Karalaitis motina buvo gera auklėtoja, įtaki savo vaikams ir gana griežta. Todėl reikia manyti ir mūsų Karaliaiui buvo daug įtakos padariusi jo motina, savo realiu tvirtumu, nuosirdumu ir gyvu maldingumu. Tačiau reikia pripažinti, kad jo motina labai norėjo jį matyti ku-

buvo išpuostas gražiausiomis dorybėmis, todėl 1521 m. paskelbė jį palaikintu, kada dar nebuvo praėję 40 metų nuo šv. Kazimiero mirties. Šventuoju bažnyčia jį paskelbė 1604 m.

Nenoriu labai smulkiai nupasakoti šventojo žemiškąjį gyvenimą, nes tam nėra nei laiko, nei reikalo. Juk ne dėlto mes prieš jį galvas

žvaigždės. Jie visi šviečia žmonijos istorijoje, kaip žvaigždės tamsią giedrią naktį. Visi jie ima tą šventumo šviesą iš Tverėjo, tačiau kiekvienas skirtingai šviečia. Mat, šventumas nepanaikina asmeniškąjo „aš“, tai yra individualumo. Todėl šventasis į Dievo malonę, kuri viena daro žmogų šventu, įneša ir savąjį „aš“, savąjį individualumą, tas jį ir išskiria iš kitų šventųjų.

Kuo mūsų šventas Kazimieras išsiskiria iš daugelio šventųjų? Kuo jis kaip žmogus, kaip asmuo pasižymėjo, kuo jis buvo didus Dievo ir žmonių akyse?

Veltui mes ieškosime švento Kazimiero didelių darbų jo trumpame gyvenime žmogiškomis akimis. Iš pirmo žvilgsnio matysime mes tik truputį paliegtus kūnų, mėgstantį nuosaulumą ir vėngiantį draugių jaunikaitį. Tačiau jam dar žemėje gyvenant yra jis vadinamas „divus adolescens“ — nuostabus jaunikaitis. Tas nuostabumas ir buvo jo nekaltos sielos pasireiškimas, kuri visus žavi, kuri dažnai pasireiškia pas tuos žmones, kurie yra panašūs dvasia šventam Kazimierui. Šventą Kazimierą padarė šventu jo didi ir karšta meilė Dievui. Jis visa savo prigimtimi nuo pat kūdikystės ilgėjosi ir kilo į Dievą taip, kaip pavasario lėliū žiedai nuo purvinos žemės į saulę. Nuolatinis ir kūdikiškas veržimasis prie Dangiškojo Tėvo padėjo jam porėti per šios žemės gyvenimą su tyra, nuodėmių nesužalota šie. Labai jam tinka jo šventei skirtų mišų žodžiai: „Palaimintas žmogus be dėmės. Kurs galėjo nusikalsti ir nenusikalto, daryti piktą ir nedarė, tokiam bus amžina garbė“. Jis yra iš tų šventųjų, apie kuriuos Išganytojas pasakė: „Palaiminti skaisčios ir nesuteptos širdies, nes jie regės Dievą“. Šiais žodžiais Išganytojas norėjo pasakyti, kad jie bus arčiausiai Jo, kad jie Dievui yra mylimiausi, daugiausia patirs Dievo meilės.

Mums gal bus įdomu sužinoti, kaip švento Kazimiero meilė Dievui pasireiškė jo gyvenime? Kokia forma verždavosi jis savo vidiniu gyvenimu prie Dievo? Juk ne visi žmonės vienu laiku ir vienaip reiškia savo meilę Dievui. Ne vienai ir Dievas kalba kiekvienam žmogui. Vieni žmonės lengviausiai melžiasi vienuomoje, kiti būryje. Vieni daugiau bėga prie Dievo pasiskusti kuo nors, kitiems Dievo reikia, kad galėtų padėkoti. Šventas Kazimieras giliai juto Dievo artumą, visa savo prigimtimi, todėl jis ir nebuvo reikalingas žmonių draugijos. Jį artimieji dažnai rasdavo į Kristaus kančią įsigilinusį ir stovintį prie jaunikaicū, o jis jų visai neaplinkumos. Tuos jo mąstymus nutraukti (jei taip galima pasakyti) reiškė tiek pat, kiek giliai miegantį žmogų pažadinti. Arba pasakojimas, kad karalaitis dažnai nakties metu, palikęs karališkus rūmus, eidavo prie katedros durų ir ten, nebejudamas nė laiko nė vietos, tiek įsigilindavo į maldą, kad rytmetį eidami žmonės pro katedrą stebėdavosi tuo jaunikaicū, o jis jų visai nepastebėdavęs. Tatal parodo, kad mego mūsų karalaitis Vilniaus gražiausias naktis, kad žavėjo ir kė'e jo mintis prie Dievo mėnulio apšviestas Gedimino kalnas ir netoli girdimas Neries bangų plakimas bei Vilnės sruvenimas. Juk myinti širdis atiduoda tą, ką turi geriausia arba gražiausia. Mūsų karalaitis tų stebuklingai gražių Vilniaus naktelių nenoredavo praeisti vienas, be Tverėjo, norėjo būti prie jo kuo arčiausia. Iš visko matyti, kad jis toje šventoje mums lietuviams vietoje — Vilniuje prie Katedros laimingiausiai jausdavosi, jeigu vėliau pareiškė noro būti toje vietoje palaidotas. Tatal ir buvo po jo mirties padaryta. Taip pat garsus yra jo maldingumas ir meilė Dievo motinai Marijai.

Ypač jis mėgdavęs melstis prie sopulingosios Danguos Karalienės paveiklo. Yra net manoma, kad Marijos Garbel parašytas „Omni die die Mariae“ Himnas yra šventojo Kazimiero parašytas. Žinoma, patikrinti tai yra sunku, bet kad jo karste šis himnas buvo rastas, tai įrodė jo ypatingą šio gražaus Dievo Motinos garbeli sukurto himno pamėgimą. Garbėjo jis ir savo gera ir gailiatinga širdimi. Juk dar jis nebuvo bažnyčios šventuoju paskelbtas, o daugybė vilniečių ir tolimesnių vietų gyventojai bėgo prie jo karsto melsti įvalrios pagalbos. Daug kas buvo iškliausias per šventojo užtarimą. Yra net stebuklų užrašyta iš tų laikų, kada dar nebuvo šventas Kazimieras kanonizuotas, kaip tai: mergaitė atgavo gyvybę, aklas regėjimą, ligoti sveikata. Taip pat, kada rusai karavo su lietuviais ir lietuvių kariuomenei grėšė pavojus pralaimėti, pasirodė ant balto žirgo raitelis ir padėjo Lietuvos kariuomenei persikelti per Dauguvą, sustiprino kariuomenės dvasią taip, kad po to lietuvių rusus nugalėjo. Kita kartą, 1655 metais, rusai veržėsi į Lietuvą, ir rusų vadas Sermetejevas, stovėjęs netoli Polocko, arklidėmis buvo pavertęs katolikų bažnyčią. Ten jį aplankęs dailus jaunuolis ir išpėjęs nerustinti Dievo. „Jūs esate bausmė manajai tautai už josios nuodėmes“, — sakė jis, — tačiau jį atgailės ir bus iškliausias, o Dievas taip prispaus, kad nė už Uralo nerasite vietos“. Vėliau buvo suprasta, kad tai turėjo būti šventas Kazimieras. Kai kas mano, kad ta pranašystė išsipildė Ramonų tragedijoje, nes minėtam karul atstovavo caras Aleksiejus, kuris tada lankėsis Vilniuje. Mums gi norėtusi matyti šitų žodžių išsipildymą šiais sunkiais laikais. Šitie ir kiti pasakojimai aiškiai liūdi, kaip gval XVII a. tikėta šv. Kazimiero pagalba tautai sunkiose dienose. Jo vardas siejasi patriotizmu, kovomis su priešais ir laisvo gyvenimo ilgesiu.

Bažnyčia, matydama tokį didelį prisirišimą, meilę ir pasitikėjimą lietuvių tautos šventuoju Kazimieru, pavedė jam šią tautą globoti ir pavadino jį Lietuvių tautos globėju. Ypatingai šventojo globali yra pavestas lietuviškasis jaunimas.

Reikia pasakyti, kad bažnyčia, duodama kokiam kraštui ar tautai globėją, išreiškia ne tik norą, kad tas šventasis atstovautų tą kraštą ir melstų malonų pas Dievą, bet taip pat, kad globojamieji imtų pavyzdį iš jo, mokytusi dorybių ir taip supanašėtų šventumui su globėju. Tai turi ne tik didelę antgamtinę reikšmę, bet nemažai ir pedagoginę.

Taigi kyla klausimas, ar Lietuvos jaunimo širdžiai gali būti artimas šventasis Kazimieras? Ar nėra tarp mūsų jaunimo ir jo globėjo didelio skirtumo? Jis buvo karalaitis, galėjo prabangoj karaliaus pily gyventi. Mūsų gi jaunimas dažnai daug ko stokuoja ir dėl kasdienės duonos turi visomis įėjomis kovoti. Šventajam Kazimierui buvo sūlomi karališki sostai, mūsų gi jaunimui į šiaudines pastoges uždrausta sugrįžti. Tokių ir kitokių skirtumų galėtume surinkti begales. Taigi, ar galima iš viso šventą Kazimiera per paskaitas, pamokas ir pamokslus mūsų jaunimui rekomenduoti, imti jį globėju? Ar negeriau būtų, kad ir svetimos tautos šventajį, kuris gal būt krauju tolimesnis, bet už tai socialine padėtimi artimesnis. Bet taip galvodami klystume. Juk šventuoju nepadaro nei karaliaus vainikas, nei vargšo sermiegė. Nė vienas nebuvo pakeltas į šventuosius todėl, kad jis karalius, nė vienas nebuvo iš dangaus išmestas vien dėl to, kad jis vargšas. Šventumą žmogui suteikia žmogaus igytos ir išugdytos dorybės Dievo malonėse. Taigi ne karalaitis mes turime sekti, bet Lietuvos žemės sūnų, gra-

(Nukelta į 6 pusl.)

Amžinosios Lietuvos sostinės Vilniaus katedros kupola, kurioje ilsisi Šv. Kazimiero palaikai

rios nors šaltes karallium. Bet jos svajonės ir troškimai neišsipildė, nes karalaitis nenorėjo savo rankose turėti valdovo lazdos, o beto jo ankstyva mirtis tuos jos troškimus visai pa'aidojo. Tiesa, vieną kartą, buvo mėginta užimti Vengrijos bei Čekijos sostus ir šventąjį Kazimiera padaryti tų šalių Valdovu, bet nepavyko. Karalaitis tada buvo 13 metų. Taigi vieną kartą neįsodintas į sostą, tvirtai pasiryžo daugiau jau ten nebesėsti.

Mums yra įdomu žinoti, kokie ryšiai rido jį su Lietuva?

Ar šventasis Kazimieras dirbo ir gyveno Lietuvoje ir ar jis ją mylėjo?

Yra tikra, kad šventasis gyveno Lietuvoje — Vilniuje ir padėjo tėvui bei jį pavadavo valstybės tvarkyme uno 1479 m. iki 1484 arba 5 metus, t. y. iki savo mirties. Jis mirė vos 26 metus eidamas. Taigi, jis Vilniuje gyvendamas subrendo, pralaido pačius gražiausius jaunystės metus. Matyt, Vilnių buvo pamilęs, jeigu buvo jo noras būti palaidotam Vilniuj, nors svetur buvo gimęs ir augęs.

Greit po jo mirties ėmė žmonės garbinti jį kaip šventąjį ir prašyti per jį Dievą įvairių malonių. Jo garšas ėmė pačial sklisti po pasaulį, tad negalėjo likti nepastebėtas ir bažnyčios. Bažnyčia ištyrusi šventojo gyvenimą pripažino, kad buvo nuostabus karalaitis, kad jo gyvenimas

lenkiama, kad jis buvo karalaitis, garsios ir garbingos karalių gėdminaičių giminės, taip pat ne dėl to, kad jis padėjo tėvui tvarkyti valstybės reikalus.

Mums šv. Kazimieras yra brangus kaip mūsų tautos šventasis, kurį bažnyčia už jo heroišką gyvenimą pakėlė į altorių garbę. Jis savo šventu gyvenimu užspėnė tokį didų ir garbingą šventojo titulą, prieš kurį visi kiti turėti titulai b'ansta, kaip saulės šviesoje žvakės šviesa. Juk jeigu jis nebūtų buvęs karalaitis, bet tik šventasis, lygiai tiek pat būtų pagarbos vertas, lygiai tiek pat būtų pas Dievą tarpe šventųjų džiaugęs dangiška laime. Tad, palikę grynai žemiškąjį gyvenimą, pasižiūrėkime, kuo šis karalaitis pasižymi kaip šventasis tarp daug šventųjų.

Kiekvienas šventasis yra kuo nors ypatingas. Kiekvienas iš jų kuo nors saviškai didus, kuo nors skirtingas nuo kitų šventųjų. Jie yra, tarsi, žvaigždės giedrią naktį. Ant dangaus yra milijonai žvaigždžių ir visos jos ta pačia šviesa šviečia, tačiau nė vienos nėra, kad būtų visai panašios į kita. Viena a'rodo stebuklingai graži, bet žiūrėk šalia jos kita dar gražesnė, viena skaisčiai spindi, bet šalia jos kita dar skaisčiau. O visas žvaigždynas sudaro stebuklingai gražų ir paslaptingą apie Dievo didybę kalbantį nakties dangų.

Šventieji irgi dvasine prasme yra

Ar išsilaukys „Čiurlionio“ ansamblis?

Po piniginės reformos dideli sunkumai užgule mūsų tremtinių ekonomijai ir kultūrinį gyvenimą. Tačiau buvome per kelis metus vertingo sukūre, turėjo dėl saktųjų priežasčių subyrėti. Susilaukėme operos, baleto. Nusilpo mūsų populiarieji ansambliai. Mūsų skaitytojų, bendradarbių, redaktorių ir leidėjų didelio pasiaukojimo dėka, tartum per stebuklą išsilaukė tremtinių spauda ir leidyklos.

Negavus iš šalies jokios medžiaginės paramos, išvardintieji sunkumai paraližavo ir mūsų populiariųjų ansamblių darbą, kuris turėjo apriboti lokalinio pobūdžio veiklą. To paties likimo neišvengė ir visiems gerai žinomas populiariusis „Čiurlionis“, kuris prieš tai kaip „Skrąjojantis Olandas“ išraižė Vokietiją nuo Bodeno iki Šiaurės jūros ir nuo Prancūzijos iki Čekoslovakijos sienų.

Praėjus pusmečiui po piniginės reformos ir nesulaukus efektingesnės paramos iš mūsų kultūriniais reikalais besirūpinančių institucijų, „Čiurlionio“ ansamblis dėl finansinių sunkumų nebeįstengė gastroliuoti, o turėjo pasitenkinti vietinio pobūdžio darbu. Nepagrėjus būklei, dalis ansamblio dalyvių, nematydami tikslo be rimtesnio darbo ir atities perspektyvų tūnoti stovyklose, apsisprendė individualiai emigruoti ar į Kanadą, Australiją arba į JAV.

Skaitytume „Mūsų Kelio“ 11 Nr., kad „Čiurlionis“ po ilgesnės pertraukos vėl išvyko gastroliuoti į šiaurines prancūzų zonas miestus: Mainca, Koblenca, ir grįždamas aplankys

Trio koncertas Hochfelde

Amerikiečių zonos DP stovyklose gastroliavęs Bavarijos išvietintų TRIO, per Užgavėnes, kovo 1 d. Hochfelde-Augsburge, davė savo paskutinį koncertą. Prof. Wladimir'as Ružicky — pianistas, Izidorius Vasylyūnas — smuikininkas ir Mykolas Saulius violončelistas, kamerinės — subtiliausias muzikos mėgėjams (Hochfelde lietuvių stovykloje jų susirado per 60) vykusiai, kiek tai imama prie medinio barakelių akustikos, perteikė Felix'o Mendelssohn'o Bartholdy, op. 49 „Trio D-Minor“ ir Petro Calkovskio op. 50 „Trio A-minor“ kūrinius. Kaip ir visas mūsų tremties kultūrinis gyvenimas, sutelkęs tiek paguodos ir džiaugsmo lietuviams pabėgėliams Vokietijoje, TRIO likviduojasi užjūrio lietuvių kultūrinio veikimo sąskaitai: violončelistas M. Saulius artimiausiu laiku tikisi išvykti į JAV-bes. Likę dvišes prof. Ružicky ir Iz. Vasylyūnas numato dar tournée su Beethoveno kūrniais.

— Kovo mėn. viduryje išvyksta į JAV-bes, Bostoną, ir kompozitorius Jeronimas Kačinskas su žmona, akt. Henrikas Kačinskas, akt. V. Žukasas su žmona, g. akt. Vasiliasukas su šeima yra jau pakelti. (alm)

Heilbronn sanatorijoje esančius lietuvius.

Teko patirti, kad į šias gastroles ansamblis išvyko paskutinį kartą savo sename sąstate. Po šių gastrolių artimiausioje ateityje apie pusę ansamblio aktyviųjų dalyvių pasirošė individualiai emigracijai. Nustojus tokio skaičiaus prityrusių darbininkų, vargu, ar bus kuo nudienio gyvenimo nepalankiomis ir emigracinio įkarščio dienomis užpildyti šią spragą ir atstatyti ansamblio buvusį pajėgumą. Būtų labai gaila, jei šis gražus sambūris, taip gražiai reprezentavęs lietuvių liaudies meną, sutrupėtų, atsimušęs ir realaus gyvenimo sieną. „Čiurlionio“ ansamblis per savo keturių metų veiklą tikrai daug prisidėjo prie lietuvių liaudies meno išpopuliarinimo svetimųjų tarpe ir per tą patį laiką aplankęs veik visais didesnes lietuvių stovyklas trijose okupuotos Vokietijos zonose suteikė daug džiaugsmo niūraus tremties gyvenimo prisilėgėms tautiečiams.

„Čiurlionio“ ansamblis Vokietijoje tikrai vertas vardo, kuriuo pasivadinęs.

Jeigu mūsų politinio ir kultūrinio gyvenimo veiksmuose esama nuomo-

nės, kad „Čiurlionio“ ansamblio nuvykimas į JAV atneštų neabejotinai naudos lietuviškam reikalui, reiktų neatidėliojant atstatyti ansambli dar čia Vokietijoje. Jeigu ši operacija nebūs laiku pravesta ir pastangos atstatyti ansambli nebus paremtos efektyviai (čia turisi galvoje medžiaginę ir moralinę paramą), reikalas gali būti pavėluotas.

Nuvykus ansamblio likučiams į JAV ir žinant tenykščias gyvenimo sąlygas vargu ar bus imanoma pajėgesni vieneta suorganizuoti, kuris vertai reprezentuotų mūsų liaudies meną. Atrodo, kad amerikėnėmis sąlygomis ansamblis galėtų išsilaukyti pasiekęs la Žarovo kazokų choro meninio lygio ir populiarumo Ar ansambliui pavyktų atsikurti čia ar užjūryje, parodyt ateities, bet taip pat reikia neužmiršti, kad gyvenimo tikrovė neatsižvelgia į mūsų idėjas ir jų įgyvendinimą, ir padiktuoja ne ta, kas mums būtina reikalinga, bet ta, ką pats kietasis gyvenimas iš mūsų žusio laivo skeveldras, sudaužo į kiereikalauja. O gyvenimo bangos dažnai mūsų vilts ir idėjas, kaip sudurtas realaus gyvenimo uolus. Br. K.

Tremties knygos paroda Luebecke

Vasario 16 d. proga Liet. Kultūros Fondo skyrus surengė lietuvių tremties knygos parodą. Buvo išstatyta per 350 pavadinimų. Aplanke vietos stovyklos gyventojai ir anglų pareigūnai. Krūvon suburta spauda darė didelį išpūdį. Tai dar ne visas buvo surinkta. Tačiau stebina lankytoją, kad tokiais vargo metais mes galėjome tiek daug duoti. Liūksusiniai leidiniai praška vilts susilaukti brangią ir gražią knygą, nuo kurios sunku atsiskirti. Knygos paroda parodo, kokį gražų paminklį tremties žmonės pastatė Lietuvos garbei, kultūrai, tremties dvasiai ir reprezentacijai. Džiugu, kad mažiesiems taip pat gausus skyrus, ir mažieji gali pagyventi Lietuvos oru ir pavergta tėvyne. Kas prikiština, tai ligi šiol

mes nesuistvarkėme su formatu. Formato formavimu nėra jokios minties ir pastangų. Tai gali. Bendrai paėmus knygos viršeliai negalima laikyti aukštu lygiu. Parodą tvarkė rašyt. P. Petrėnas ir knygų platintojas Tytenis. Parodą manoma ir kitur parodyti.

Lietuvių tremtinių draugija Toronto (Kanada) Luebecko pradžios mokykla prisuntė 96 svarus taikų. Tai netikėta užjūrio tautiečių šalpa. Tai pavyzdys, kad iš tolimų kraštų tautiečiai neužmiršta savo brolių.

Vedybos pas mus netvarko. Statistika žiaurus mokslas. Vienoj Luebecko stovykloje, kur gyvena apie 200 lietuvių, apskaičiavus rasta, kad devyni jaunuoliai vedė vokietes, du — estes, vienas — rumunę ir devyni — lietuvaites, viena kita lietuvaite bus ištekėjus už vokiečio. Tokiomis išdavogis nėra ko džiaugtis. A. Narbutienė pagimdė dvygnukus. Tremties gyvenime tai vargo našta. Mūsų institucijos tokias šeimias turėtų ypač globoti, kaip lygiai ir gaušiasias.

Luebeckas tampa didesniu lietuvių centru. Ši. Holšteinas mano sutruktį ir dvi lietuvių tautines stovyklas — Luebecke ir Spackenberge. Į Luebecką jau pradėjo kelti lietuvius iš mažesnių stovyklų.

Vasario 16 d. minėjime prof. Vaclo Biržiška pakviestas skaityti paskaitą. Neustatę Gimnazijos mokiniai su mokyto. Venslauskiu atliko meninė dalį. Minėjimai praėjo be pasilinksminimų, bet su susikaupimu — prisimininti pavergtą Lietuvą ir kalinamus lietuvius. Korp.

Sovietiškojo „rojaus“ vaizdeliai...

„PRANEŠAME JUMS, BRANGUSIS JOSIFAI VISARIONOVIČIAU...“

Kaip negalėtingai apiplėšinėjami Sovietų S-gos ir jos pagrobųjų kraštų valstiečiai-kolchozininkai arba, teisingiau pasakius, Stalino baudiūninkai, visiems šiapus geležinės uždangos esantiems aiškiai byloje retkarčiais čia užklystančioje vilniškėje bolševikų „Tiesoje“ spausdinami be pertraukos propagandiniai „padėkos pranešimai“ „tėviui ir mokytojui“ Stalinui.

Šitie „pranešimai“, spausdinami pirmajame laikraščių puslapyje, visi yra vienodi, kaip du vandens lašai ir skamba, pvz., šitaip: „Pranešame Jums, brangūs Josifai Visarionovičiui, kad Čitos srities kolektyviniai ir tarybiniai ūkiai prieš laiką įvykdė valstybinį grūdų paruošų planą. Valstybei pristatyta grūdų daugiau, negu 1947 metais, 1 milijonu 145 tūkstančiais pūdų, tame tarpe kviečių ir rugių — 426 tūkstančiais pūdų. Grūdai tebestatomai viršum plano.“

VKP (b) Čitos srities komiteto sekretorius J. Kuznecovas, Čitos srities vykdomojo Komiteto pirmininkas K. Golubovas, Paruošų Ministerijos...“ ir t. t. ir t. t.

Nežiūrint iš kur tie pranešimai bebūtų, iš Čitos, Kostromos ar Krimo sričių, jie visi žodis žodin yra vienodai surašyti, tikiai keičiasi „viršum plano“ pristatytų pūdų skaitlinės. Todėl neabejotina, kad priverstinųjų „padėkų pranešimo“ tekstą yra parrašęs ar bent aprobavęs pats „brangusis“ Josifas Visarionovičius...

Žinoma, po tomis „padėkomis“ nėra vergų kolchozininkų parašų. Už juos yra pasirašę „brangiojo Visarionovičiaus“ ant jų galvų pastatytieji budeliai su nagais rankose...

Idomu, kad toks pranešimas „apie išpareigojimą pristatyti valstybei viršum plano 500 tūkstančių pūdų grūdų“ yra paskelbtas ir iš Estijos TSR.

TARYBŲ ŠALIES „STEBUKLAI“... „Tiesos“ Nr. 253 (1696) pirmajame puslapyje yra įdėta nuotrauka, vaizduojanti du persigandusius veldais kolchozininkus, užsodintus ant moto-

ciklų. Tolumoje matyti kolchozų 103-nelės. Apačioje parašyta: Totorių ATSR. Keturis motociklus „IZ 350“ įsigijo Bunsko MTS Socialistinio Darbo Didvyrio G.S. Storževo brigados traktorininkai. Nuotraukoje: Bunsko MTS traktorininkų būrio brigadininkas Socialistinio Darbo Didvyris G.S. Storžovas ir traktorininkas A. F. Gorškovas vyksta su nuosavais motociklais į lauko darbus.

Idomu tai, kad tolumoje matosi ir trečias „motociklistas“. Be abejo, tai NKVD agentas, sekąs, kad šiedu „per toli nenuvažiuotų...“ Bet labai abejotina, ar ir šiedu yra kolchozininkai. Tai greičiausiai irgi enkavedistai, pasodinti ant svetimuose kraštuose pavogtų motociklų. O parašą „uk galima padėti kokį tik nori: bolševikai gi melagystėmis tik ir tesilaiko.“

Tokia skysta propaganda, jog Sovietų kolchozininkai į lauko darbus jau važinėja motociklais, netiktis tikrai nė vieno tremtinio. Gerai dar mes atsimeiname, kai bolševikų gaujos pirmą kartą užplūdo Lietuvą, tai ne tik kolchozininkai ir kareiviai, bet ir patys aukštieji bolševikų karininkai ir pareigūnai ne tik motociklo, bet ir dviračio dar nebuvo matę... Jie dviračius grobė kaip maži vaikai saldinius, nors važiuoti jais nemokėjo. O kitių kraštų gyventojų štokiais „cūdais“ irgi negalime nustebinti, nes laisvais Vakarų žmogus į savo nuosavą lauką dažniausiai važiuoja ne motociklais, bet nuosavais automobiliais, nebūdamas nė jokiu socialistinio darbo didvyriu...

Alb. Plumpis

KANADA RŪPINASI ATSIVEŽTAIS DP

Kanados Darbo Departamento Toronto skyrius informuoja, jog DP atvykę pagal Darbo Departamento sudarytas schemas, darbo sutarties galiojimo metu gauna nemokamą medicinos ir juridinę globą. Tuo reikalu DP turi kreiptis į artimiausias Darbo Įstaigas. (alm)

Med. gyd. Marija Laurušonytė

Naujoji med. gyd. Marija Laurušonytė gimė 1921 m. gruodžio 15 d. Kertaunikuose, Trakų apskr. 1941 m. baigė Kauno VI v. gimnaziją. Tais pačiais metais įstoja į Vytauto Didžiojo universitetą; iki 1944 m. išklaušė 6 semestrus ir išlaikė fizikumą, nors vokiečių okupacijos administracijos organai tuo laikotarpiu ir darė nepaprastą kliūčių šiai mokslo įstaigai.

1944 m. Marija Laurušonytė karo įvykių eigos atbėgė į Vokietiją. Čia ir ji privalo atiduoti duoklę „Naujosios Europos“ gerovei: dirba Sommerfelde (Brand.) ligoninėje sesers padėjėja.

1946 m. vasaros semestro pradžioje, įstoja į Fridriko-Aleksandro

universitetą Erlangene (registruojama į 7 semestrą). 1947 m. tarpmestrinių atostogų metu Erlangeno univ. klinikose atlieka falmulitūrą. 1948 m. pradeda laikyti valstybines egzaminus ir po nepaprastai įtempto darbo š. m. vasario 4 d. užbaigia.

Med. gyd. M. Laurušonytė yra kilusi iš paprastus lietuviškos šeimės. Nuo pat pirmosios jos gyvenimo mokslo dienos iki pačios pastarosios ji neturėjo nė minimalių sąlygų mokslui bei studijoms. Mes tikime, jog gerb. med. gyd. Marija Laurušonytė, išėjusi kietą ikšiolinį gyvenimo ir studijų kelią, panaudos savo žinias toje šalyje, kurioje šandien viespatauja demoniškos jėgos. Dieve, teikis jai padėti! A. Maželis

A. VILKAS

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

1945. V. 19. Sešt.

Vakare suruošia šokius. Groja mūsų orkestras. Rusės išvaizduoja. Po to lauke rodo filmą. Visi nuskubame aikštėn. Stovime, stovime. „Stachanoviečiai“ paleidžia motorą, užžiebia šviesą, parodo vieną kitą paveikslą, ir vėl filmas nutrūksta.

— Nelipkite ant laidų, — šaukia „specialistai“.

Tuo tarpu vienas senas ūkio kuopos lietuvis su rusu ima rodyti įvairias pirštų kombinacijas ekrane. Ten pasirodo žulkūčiai, ilgaušiai trušėliai, susiplaūja šunes, susipeša gal-džiai, — net publika ima juoktis.

„Stachanoviečiai“ pagaliau nustato aparatą ir pradeda filmą.

Kazys taria: — Geriau parodytų karą, ne civilių gyvenimą. Man taip širdį sofa pamačius... Einame gulti.

1945. V. 20. Sekm.

Diena graži. Pirmas laisvas sekmadienis Sovietų Sąjungoje. Kadangi rajono tvoroje daug skylių, mes neiškenčiame ir pamazų pamazų išslenkame į miestą.

Klekvienas savaip nusako intenciją: daugiausia — eina moterų pažūrėti.

— Mes eisime apžiūrėti pilių griuvėsių, mes tyrinėsim istoriją, — pareiškia pakeltu balsu Kazys, su kuriuo jau susidraugavome ir beveik visur kartu einame.

Galvijų sankryžose stovi milžiniški Sovietų Sąjungos valdovų faneriniai pavėiksiai, plakatai, atšaukimai, pvz., Stalinas apie vokiečius. Tokius vėmti verčiančius dalykus atpažįstu: ta peti purvina propaganda, kaip Lietuvoje 1940/41 m.

Miestas gražus, parkas gražus, moterys gražios... viskas gražu. Moe stebimės, lyg iš kalėjimo paleisti. Tiesa, nė vie-

nas vokiečiai čia nesivažinėja dviračiu. Jaunų vokiečių nematyti. Moterys flirtuoja su rusais: jos pirmos, paprastai, realiai išduoda tautą.

— Tie žmogeliai nežino, kas jų laukia, nežino, kad deportuos į Sovietų Sąjungą.

— Jie mano, kad tai propaganda.

Pamatome savo Gerąjį Leitenantą, išgirstame gaudų, kad mus gaudo. Skubame į kareivines. Jau rikiuoja patikrinimui. „Velnio“, Romo, Vyto ir Dulio nėra.

— Kas būtų, jei staiga duotų įsakymą iškeliauti, o jūs nėra! — sako mums pamoksla. Gerasis Leitenantas.

Jis truputį užpykęs. Rumša trina rankas iš džiaugsmo: — Anie gaus mažiausią 10 parų areštą.

Grįžta tie 4. Rumša juos pasitinka ir įsako atiduoti diržus: — Dabar gausite daboklės. Kurį velnių išėjote į miestą? Tačiau Gerasis Leitenantas išbara Rumšą, liepia grąžinti diržus, o nusikaltusiems savo keliu pasako pamoksla.

(1945. V. 21. Pirm. — V. 22. Antr.)

Naujienos: visi mobilizuotieji iš čia kažkur išžygiuoja. Ir vis atvyksta naujų. Tiems, kurie žygiuoja, viską atima, palieka tik duonmaišį, rankšluostį ir skutimosi įrankius. Atvykęs lietuvių būrys. Piktai liežuvia kalba, kad jų tarpe esą gerų muzikontų, geresnių negu mūsų. Bijoma konkurencijos.

Nubėgu pas juos ir aš. Iš karto krinta į akį aukštas vyras, matyti, inteligentas. (Jie dar neapmūndiruoti). Jis aiškiai priešbolševikinio nusistatymo: tai pajuntu iš poros dvi-prasmisų sakinių.

Klausiu: — Kaip jūs nepabėgote iš čia į Vakarus? — Ruegeno saloje mus užklupo. Kas galėjo tikėtis.

Čia pat besąs darbininkas iš Šiaulių. Jis pasakoja, kaip rusams užėjus prisigrobęs — centnerį cukraus, konservų... Savo pasakojimą palydi kvailu AMŽINOJO PROLETARO JUOKU. Kvailukas, gavo kartą pasiplėsti, jau jis patenkintas sovietų tvarka. Kad nuo jo tą viską atėmė, kad jį dabar tasys, kaip šlapią panį, jis tai lengvai atleidžia. Širdies nuraminimui užtenka propagandos. Svarbu, kad jis savo gyve-

nime gavo pasiplėsti. Čia yra apgalvotos NKVD politikos vaisius. Jie gerai pažįsta proletaro psichologiją.

1945. V. 23. Treč.

Gauname įsakymą išžygiuoti. Visi spėja, kad važiuosime į Rusiją, tik, pasigirsiu, aš vienas sakau, kad eisime į VAKARUS.

Orkestrantai išlydi mus su maršu. Išidėmame Doma, sąžiningai mušanči būgną. Jie paleka Greifswald'e.

Pasukame Stralsund'o link. Diena miglota, bet širdy entuziazmas. Su Kaziu instinktyviai laikomės kartu

— Mes einame prie sienos, — tvirtinu aš, — o gal jau greit kilis karas su sąjungininkais.

Su mumis žygiuoja būrelis rusų ir besarabų. Sustojame pirmame kaime nakvoti. Rusai „nachaliskai“ puola prie rūgusio pieno indų. Vokiečiai pasislėpė. Kazys nueina į kitą trobą ir ten išsikalba: vokiečiai turi viltį, kad greit kilis karas ir ateis anglai.

X. SKYRIUS

„VELNIO“ SALOJE.

(1945. V. 24. — V. 31.)

1945. V. 24. Ketv.

Rytą anksti keliamo ir žygiuojame. Priename keptą ir persikellame į Ruegen'o salą. Palydovas — neblogas rusikas. Mano ir Kazio nuotaika krinta. Pasijuntame lyg pagauti. Užiname į pirmąjį kaimą kairėje kelio pusėje ir pusryčiaujame. Rastą pieną ir sviestą rusai konfiskuoja. Vokiečiai pasakoja, kad vos užėję rusai nušovė moterį už tai, jog ji nesuprato ir nedavė kiaušinių.

Vėl keliaujame tolyn. Keletas mūsų išlydi keimę gretimuose namuose, nes palydovas neįspėjo visų, jog įvykstame. Kažkaip nesmagu dėl jų. Pažygiavę keletą km., pamatome atvažiuojant taksį. Ant jo visu kūnu apsirangęs ilgasis Bronius. Važiuoja ir pravažiuoja. Kas čia per „šposas“? Už poros km. prieiname geroką būrį našiškių, kurie buvo pasilikę kaime. Juos pavežęs girtas rusas: visi sėdėjo viduje, tik ilgasis Bronius netipęs.

Austrija tebelaukia taikos ir laisvės

Rašo Dr. S. Tomas

Lyg ir nuošaliai nuo visų politinių vėjų stovį kraštas yra naujoji Austrija. Jokiamu kitame Europos krašte po šio pastarojo karo nepasireiškė taip ryškus komunizmo doktrinos pasmerkimas, kaip Austrijoje. Net įžymioji Suomija priversta daugiau skaitytis su savo komunistine mąžama. Austrija visą laiką buvo Lietuva palanki, palaikė su ja gyvus ryšius, Vienoje nuolat studijuodavo per šimtas lietuvių studentų. Nors ir nedidelis kraštas, bet garsus savo Sventosios Romos imperijos sostine Viena, kuri prieš pirmąjį pasaulinį karą buvo didelės valstybės, Austro-Vengrijos, sostinė. Iki pastarojo karo Austrija sunkiai vertėsi, nes Vienos miestas, turįs per 2 milijonus gyventojų, jų tarpe nepaprastai didelį inteligentijos bei mokslo žmonių perteklių, buvo per didelis mažai naujai Austrijai. Sunkios medžiaginės sąlygos sudarė palankią dirvą prisijungti (ar prijungti) šiam kraštui prie hitlerinio Reicho. Šiandien Austrija žengia į savo antrąją nepriklausomybės fazę, atsigaudama nuo vokiečių hegemonijos.

Prieš 1938 metus Austrija turėjo 83.763 kv. km plotą su arti 7 milijonais gyventojų. Kraštas ištiesias nuo Vengrijos sienos iki Šveicarijos per 550 km ir plačiausioje vietoje turįs iki 300 km pločio, siauriausioje iki 32 km. Paviršius kalnuotas, turįs iki 3.789 m aukščio kalno viršūnę. Nežiūrint palyginti kalnų, kraštas yra charakteringas savo žemės ūkio gamyba, nes kvadratinis paviršius yra dirbama žemė. Pakankamai miškų, gyvulininkystė gerai vystosi. Bet pramonė gana išvystyta. Gyventojai pasiskirsto sekančiai: pramonė ir amatai 35%, žemės ir miškų ūkis 32%, prekyba ir transportas 16%, tarnautojų ir laisvų profesijų 8%, kiti verčiasi kitais verslais. Gyventojai plačiai verčiasi sodininkyste, daržininkyste, auginama vynuogių ir pagamina gero vyno. Laiko nemaža stambiųjų gyvulių, todėl pieno ūkis gerai stovi. Kraštas turtingas mineralais ir iškasamais turtais. Kiek trūksta akmens anglies. Žymūs kiedriai geležies rūdos ir ypač daug manganito, nes šio pastarojo gamyboje Austrija stovėjo pirmoje vietoje pasaulyje.

Hitlerio agentui Seyss-Inquart, kuris buvo valdžios priešakyje, pradžiai, 1938 m. kovo 12 d. į Austriją įvygiavo vokiečių kariuomenė, o jau kovo 13 d. paskelbtas krašto prijungimas prie Reicho. Balandžio 10 d. tauta „99% nubalsavo“ prijungimą patvirtinti. Taip baigė savo egzistenciją ramioji Austrija ir tapo Reicho Dunojaus ir Alpių provincijomis, tuo metu vad. Gau. Tenka pastebėti, kad St. Germain taikos sutartimi, kuria buvo sukurta pati nepriklausoma Austrija 1918 m., plačios pietų sritys buvo prijungtos prie Jugoslavijos, o dabar Hitleris tas sritis vėl sau prisijungęs išplėtė Reichą toli į pietus. Žinoma, tos aneksuotos sritys po šio karo natūraliai atiteko vėl Jugosla-

vijai. Šiandien laikomasi principo, kad naujoji Austrija būtų atstatyta 1937 m. teritorinėse ribose. Tokios nuomenės tvirtai laikosi vakarų demokratijos.

Naujosios Austrijos likimas buvo išspręstas 1943 m. spalio mėnesį įvykusioje trijų galybių konferencijoje Maskvoje, pažadant atstatyti Austriją kaip laisvą ir nepriklausomą valstybę. Vėliau šis nutarimas būdavo patvirtinamas kitose konferencijose. Austrijos rezistencija tai iš anksto žinojo ir tam įvykiui ruošėsi. Karui pasibaigus, tai ir padaryta. Vieną užėmė sovietai sudarė vyriausybę, kuri buvo socialdemokratų rankose. Sovietų nenaudai, austrų socialdemokratams pasirodė tikri austrai ir sovietams nepataikavo. Austrija pasidalino keturi okupantai, su tikslu sudaryti su jos vyriausybe taikos sutartį ir okupacines pajėgas atitraukti. Viena kaip tik atiteko sovietų sektoriui, nors yra iki šiol keturių Kontrolinės Tarybos rezidencija, kaip kad anksčiau buvo Berlynas Vokietijoje. Tuoju imtasi priemonių sudaryti taikos sutartį. Kaip žinome, su kitomis Balkanų valstybėmis šiaip taip per ilgą laiką pavyko pasirašyti taikos sutartis, kurioms išgaliojus pradėtos tuojau laužyti. Su Austrija kelis kartus mėginta sutartį pasirašyti, bet be jokios kaltės iš pačios Austrijos pusės, toji sutartis iki šios dienos nėra pasirašyta. O reikalas labai paprastas: viena iš keturių galybių nenori to padaryti kelias sumetimais. Pirmiausia, pasirašius sutartį tektų įvykdyti pačių sovietų pasiūlytą punktą: atitraukti kariuomenes per 90 dienų, bet toks įvykis visai pana-

kinčių sovietų įtaką į Austrijos ūkinį bei politinį gyvenimą, todėl jie dabar yra nufarę pasilikti tame krašte galimai ilgiau. Antra, jie nori išpausti iš austrų galimai didesnės naudos ir įvairių pirmenybių sau, kaip atlyginimą už nenorą priimti siūlomo piau-tuvo ir kjo. Įvykusioje keliose didžiųjų keturių konferencijose dėl Austrijos sutarties pasitarimai baigėsi fiasko, o Austrija ir toliau turi pakelti sunkias okupacinių pajėgų išlaikymo išlaidas. J. A. Valstybės nuotų pareigū Austriją atleido, bet vienas okupantas ir toliau spaudžia, kiek jis pajėgia. Neseniai Londone vėl prasidėjo keturių pasitarimai Austrijos sutarties reikalu. Kai kurie atstovai gieda jau daug kartų girdėtus argumentus, nieko nauja neįnešdami, bet yra ir truputis naujų spindulių. Pagnagrėkime tuos klausimus, kurie yra tos klūtys, neleidžiančios sėkmingai baigti sutarties redakciją. Ginčo sritys yra trys: 1. Visiškas Austrijos suvereniteto atstatymas 1937 m. ribose, 2. sutvarkymas sovietų ir kitų kaimynų pretenzijų, 3. sukūrimas karinių pajėgų, reikalingų krašto saugumui išlaikyti.

1. Jugoslavija reikalauja atiduoti jai dalį Kärnten ir Steiermark provincijų su pramonės sritimis ir miestais Klagenfurt ir Villach. Tos sritys apima apie 2000 kv. km plotą su apie 180.000 gyventojų, kurių tarpe tik apie 30.000 slovenų. Be to, toji sritis 1920 m. balsavimu buvo pasilikusi prie Austrijos. Paskutinėmis žiniomis, Jugoslavija sutinka šią sritį palikti Austrijos rėmuose, suteikiant jai politinę, ūkinę ir kultūrinę autonomiją, kurią garantuotų Saugomo

Taryba. Bet galutinai tą teritorinį ginčą išspręsti pasilaiko tollmesniam laiku. Austrijos nuomonė netrukus paaiškės. Nors vakariečiai nenori jokių tuo klausimu kompromisų, tačiau atrodo, kad bazė pasitarimams yra žymiai geresnė, kaip kad anksčiau buvo. Bendrai, jugoslavai rodo gerų nuolaidų, bet pasilaiko užpakalines mintis.

2. Kaimynų pretenzijos yra kelių rūšių: a) Sovietai nori gauti galimai daugiau austrų naftos. Jau Londone anksčiau buvo priėta prie negalutinio nusistatymo, kad sovietai dar nori gauti teisę daryti naftos laukuose grėžimus ir vėliau naudotis naujų šaltinių gamyba tokiu pat procentu, kaip ir senųjų šaltinių. Klausimas diskutuojamas. b) Austrai ginčijamas klausimas yra vokiečių turtų Austrijoje sąvoka. Sovietai norėtų, kad visoks austrų turtas bei imonės, kurias vokiečiai buvo perėmę arba kitaip prie jo prita-pė, būtų laikomas vokiečių turtais ir tuo pagrindu atitektų sovietams, kaip karo grobis. Vakariečiai tą sąvoką kitaip aiškina. Tinkamo sprendimo iki šiol nesurasta. c) Sovietai dar reikalauja piniginių mokėjimų, pirmiau 200 milijonų dolerių, dabar nusileido iki 150, o vakariečiai linkę jiems duoti iki 100 milijonų. Tiek pat reikalauja ir jugoslavai. d) Sovietai reikalauja, kad būtų apribota gamyba, moksliniai tyrinėjimai ir kad tam reikalui būtų įtaisyta atitinkama prezidentūros institucija. Jų argumentas tas, kad austrai netaptų karine galybe! Žinoma, kad tie reikalavimai nėra rimti, ir vakariečiai

juos atmėta. Austrai jaučiasi tuo žeidžiami. Bet sovietai šiuo klausimu buvo kietai užsispyrę. e) Pagaliau, vis dar neišaiškintas sąjungininkų piliečių turtų Austrijoje klausimas. Čia visi linkę manyti, kad Austrijos vyriausybė turėtų tuos turtus sugrąžinti jų savininkams, o jei turtas sunaikintas, atlyginti už jį.

3. Karinių pajėgų sukūrimas yra svarbus Austrijos saugumui. Vakariečiai yra vieningi: naujoji Austrija turi kariuomenę 53.000 vyrų, įskaitant ir policiją, plus dar 5.000 vyrų oro karo laivynui. Sovietus tai gąsdina. Jie norėtų Austriją matyti silpną ir beveik neginkluotą.

Toliau sovietai siekia toll einančių reikalavimų: teisę daryti Austrijoje kasinėjimus, kontroliuoti Dunojaus laivininkystės bendrovę bei gauti jos įrengimų dalį ir t. t. Sunkiai sprendžiamas ir DP Austrijoje problema. Sovietai mano, kad prieš pasirašant sutartį, turėtų būti išgabenti iš Austrijos visi DP. Pagal jų tezę, visi DP turi grįžti į savo tėvynes. Vakariečiai atmėta priverstinio grąžinimo procedūrą, o sovietai kaltina vakariečius už trukdymus DP grįžti namo. Kadangi DP negali būti skubiai iš krašto išgabenti, tenka manyti, kad sovietai už šio kėblaus klausimo užsikabinę laikysis toliau.

Tenka palinkėti, kad Austrija greičiau taptų laisva ir pati laisvai galėtų gyventi ir kurtis. Jau greit bus ketveri metai nuo karo pabaigos, o pažadėtoji laisvė vis dar toll. Kas čia kaltas, visiems aišku.

Nežiūrint sovietų trukdymų ir plėšimo, austrų ūkis ir kraštas nuolat taisosi ir gerėja. Čia labai daug padėjo užsienis, nes kiti trys okupantai suinteresuoti Austrijos ūkio pakilimu: jie ne tik neplėšė krašto, bet nuo okupacijos pradžios iki šiol yra davę austrų ūkiui per vieną milijardą dolerių vertės gėrybių. Gamyba dar praėjusiais metais pasiekė prieškarinį lygį, nors daug vartojimo prekių kraštui dar vis trūksta. Ypač J. A. Valstybės įvežė didelį maisto produktų kiekį ir sudarė sąlygas krašto gyventojams maisto katorijų kiekį pakelti 100%, lyginant su 1945 m.

Anksčiau buvo manoma, kad Austrija bus komunistuojanti. Bet labai apsirūka. Pasirodė, kad tai atspariausias komunizmui kraštas. Jų parlamente tėra tik 4% komunistų, kurie krašte neturi jokio pasitikėjimo ir jokios įtakos. Sovietai žino, kad jiems pasitarus, teks visiškai tą kraštą nurašyti. Politinis krašto gyvenimas gana ramus ir stabėtinai subrendęs. Austrų parlamente tėra tik trys partijos: krikščioniška liaudies partija, socialdemokratų partija ir komunistų partija. Praktiškai egzistuoja maždaug lygios pirmosios dvi partijos. Šios dvi partijos linkusios skaldytis ir ateinančiuose šį rudenį rinkimuose spėjama bus daugiau partijų.

Viduržemio jūros paktui aktualėjant

Dar nenugalėjus visus kluvinius kelyje į Atlanto pakto ratifikavimą, kurių didžiausią rūpestį kelia JAV konstituciniai ir parlamentiniai formalumai, politinėje atmosferoje jau ryškėja pirmieji Viduržemio pakto kontūrai. Gal ne veltui ir Thorezo „opera“ Prancūzijos parlamente šveicarų spaudos bandoma aiškinti, kaip sovietų taikynis ne Vak. Europai, bet Pietų Europos silpnosioms vietoms — Italijai, Graikijai, Turkijai. Sovietų pajudėjimo atveju, pirmas smūgis kaip tikėtai tektų mažiausio pasipriešinimo linkmėje, o ne poto, kai Thorezas būtų išrikiavęs Paryžiaus gražuolės, sovietų sutiktuoms. Britų „Times“ manymu, būtų visai natūralu, jai Vidurž. jūros kraštai, Atlanto pakto diskusijų metu, rodytų susirūpinimą garantijomis, kuriomis ir jie neturėtų būti užmiršti. Jei Atlanto paktas privalo sudaryti tvirtą Vakarų gynimosi bazę, tai be Vidurž. jūros kraštų kontrolės jis būtų jau netikru dalyku.

Juk, pavz., Graikija gi esanti vienintelė Vak. pasaulyje valstybė, kur „šaltasis karas“ reiškiiasi kritusių ir sužeistų pasėkomis. Gi Turkija palyginus su Skandinavijos kraštais, randasi ne tik toli izoliuota, bet ir pečioje kraštutinėje pavojaus zonoje. Tačiau, rodos, toks pozityvus aiškinimas, nebūtų būdingas britų principui „Wait and see“, jei ir jame būtų praleisti atsargumo ir delsimo momentai.

Anot „Times“, visas Vidurž. jūros regiono klausimų kompleksas negalys būti vienu ypu išspręstas. Pagrindinis reikalas — privesti Atlanto pakta prie galo. Jis neturįs suvaržyti ar atidėti jau veikiančius stipraus reiškimus Graikijai ir Turkijai, tačiau taip pat jis neprivalo nukreipti ir išblaškyti dėmesį, reikalingą šiuo metu Atlanto paktui.

„Kai Atlanto paktas bus pasirašytas, bus galima ir tikrai reikalinga, toliau pažūrėti“, sako britai.

Gi šveicarų „Basler Nachrichten“ ta proga žiūri vėl reikalingą laiko laimėjimą Maskvos propagandai, kuri Thorezo ir Togliatti autoritetais stengsis plakti Vidurž. jūros pakraščiuose „liaudies demokratijos“ kotlietu. Pasak šveicarų, Viduržemio jūra sovietams yra ypatingai svarbi teigiama ir neigiama prasme.

Teigiama: jei laiku pavyktų Turkiją atvilioti nuo Vakarų, Dardanėlais atsidaro jiems vartai į Petro Didžiojo testamentą įgyvendinimą. Tai būtų tik laiko klausimas.

Neigiama: jautriausia sovietų žaizda yra jos Judosios jūros šaurinė pakrantė, jei ten pavojų sukeltų anglosaksų-turkų invazinė kariuomenė su veidu į Ukrainą. Pradžioje paktas, anot „Basler Nachrichten“, yra svarbus daiktas, bet ir nelabai tikras. Girdi — „nekaltau reikalui visad yra tokias karo fantazijas kurti, nei apie kilusį karą būti priverstam galvą sukkti“. — J. m. —

(3)

A. M. Katliškis

Vaizdeliai

Zulikų visur lig valiai — tai dažnai pabrėždavo amerikonas. Kaž kas, labai negero įvykę su jo pačia, dar tada, kai jis laikė krautuve. Su jo pačia ir doleriais — jo dešimties metų kruvinu prakaitu. Bet dukte, jo manymu, turėtų būti kur nors Vokietijoje. Iš pasienio, nori — nenori, prisėjo trauktis nuo rusų. Jis vis ruošėsi pradėti rašyti paleokojimų laiškus ir paskui patsai pasileido kelionėn.

Dukters jis taip ir nesurado. Jis tebėra status ir aukštas, tik veltui dairytumėis jo blizgančioje galvoje, kai nusilma kepurė, pempės klausinio dydžio guzeliu. Jį išplėvė DP ligoninėje.

Visas jo darbas — apšlavinėti takus, o paskui ilgiausia diena tenka glaištytis visuose pašalčiuose. Jis nuolna koplyčion, pasipuošęs nuosavu amerikiniu švarku, sustoja prie skelbimų lentos, pasimuisto komiteto koridoriuje su skaitančiais emigracines publikacijas. Biuletenį ir laikraščius jis perskaito ištais ir atsidūsta:

— Aha, vis tos amerikos...

Taip, ten ypatingai daug rašoma apie naująs šalis, ypač apie Ameriką, kurion veržiasi minčių alkanų, nuplyšusių ir ištroškusių. Jo ir paklausia tie, kurie laksto po konsulatų ir įstaigas, po klebonijas ir uždarus kambarelius, leškodami parašų, sutarčių, patvirtinimų ir pateptų, atkehančių vartus į laimę. Kurie nemiega jau treči metai, o užsmūdę tuč tuojau sapnuoja raudoną peilį ir galiuką kariuomenės virvės, lašvoskendas, apelsinų sodus ir pigiai perkamą namą. Kurie mirtinai susiplovę su savo žmonomis, su komitetais ir kitais pareigūnais, kurie kalba apie paskutinį laivą, turėdami pirmojo laivo bilietą suglaužę delne:

— Patsai Alkevyčia, kaip ten gyvenęs, lengvai galėtumėi pakliūti. Juk beveik pilietis esi? Kad man taip, tai...

— O ką aš ten veiksiu? Aš jau kandau to ragaišio. Pamėginkite patys.

Tik labai retais atvejais jis atleidią kraštelį dūšios ir nulinguoa plika galva. Taigi, taigi... Jis nė karto nebuves kine, nematęs nei tų reklamų, nei tų dangoraižių. Į darbą ir atgal... Taip ir taip — visus dešimtį metų, jeigu nenorėjęs kate po pažastim parsivežti, O kai parsivežęs — mat, kaip čiutniai jį nurėdė... Suk diegliai. Jis vertėliau palauksias.

Šiaip amerikonas mėgsta sukniētis apie tvartus, kur juda ir knibžda, nors patsai jokio gyvūno neaugina. Snekina šeiminkes, su vaikais eina imtynių. Iš miško parsineša grybų, pora šluotų surišęs, arba nurynęs krepšeliu. Su kibirėliu kasdien vaikšto virtuvėn, tiekdamas valgomuosius skyvačius savo jauniems sėbrams. Jaunieji jį gerbia ir jo išmonėi lenkia.

— Važiuosim namo kitą pavasarį, vaikai.

— Važiuosim. Spiaut mums į amerikąs. — Narsiai ir vieningai pritaria jaunuomenė.

3. DARŽININKAS

Kai amerikonas, baigęs dienos ruošą, padeda tuščiame kampe po laiptais šluotas, tarpdury stovintį Grybė neiškenčia:

— Tai mat, atėmė iš manęs duoną... Aš jaunesnis, galėtumėi išsinti staibius.

— Ne ką tu jaunesnis — per vieną pavakarę, — moja šis ranka.

Grybė tai žino, ir nepyksta. Bet dėl tos šluotos jis turi ką papasakoti. Jo pilni žandai smarkiai parausta ir veidlis ūsai lenda į burna jam greitai kalbant. Be darbo — jis ligonis. Tik priimtas gyventi, savanoriškai ėmėsi šluoti rajoną, gaudamas už tai parūkyti. O vieną vakarą namo seniūnas jam pranešė, kad turįs pristatyti darbų tvarkytojui ir įteikti raštelį, kuriame rašoma, kad galįs nukentėti. Grybė raštelio neskaitė, jam pilnai užteko seniūno žodžio ir sektanti rytą stoji prieš rūstų tvarkytojo veidą ir nužemintai laukė sprendimo. Didžiulė raštinės patalpa jį nutelkė nejuokiai. Užė balsai, tarškėjo mašinėlės ir šlamėjo popieriai. Kaip gubernatoriaus kanceliarijoje — pamanė sau žmogus.

— Aha, tai darbo vadinas vengi?... — pastatė mažas, kaip gvazdikėliai akis, pilgu, pasuktu veidu pareigūnas už stalo.

— Nevengiu ponas. Rajoną šluoju...

— Ką ten šluoji! Šluoti gali kiekvienas. Irgi mat darbas. O ar nežinai griežto potvarkio, kad visi iki šešių dešimtų privalo vykti į Schweingangą?

— Kur nežinosi ponas?... Ale man jau kaip tik šešios dešimtyš. — Kišo savo kortelę Grybė.

— O, paukšteliai... Čia kaip tik rašo, kad iki šešių dešimtų trūksta lygal keturių mėnesių. Ryt pusė septynių pristatysis prie centrino biuro. Mašinos išvažiuoja punktualiai.

Grybė bandė skūstis reumatu kairioje kojoje, šiltų rūbų trūkumu, tačiau pilku pakaušiu, piktų akių ir subliūskusio, pilko veido darbų tvarkytojas rėžė kandikliu į stolą, kad net kaimynė panelė, maisto reikalų tvarkytojo trečioji padėėja, atsiskuko.

— Prašau be kalbų! Sekantis!...

Žmogus nė nesuvokė prieštarauti. Šluotą, išduotą po parašu, gražino seniūnui ir darė, kaip buvo įsakyta. Visus žiemos mėnesius važinėjo armijos darbovietėn, apšerkšnijuojas ūsais, sugrubusiomis rankomis, permenka nugara ir pamėlusia nosimi. Darbų prievažda stebėjosi ir keikėsi, kad jam stūnčia tokius sukežusius seniūns, kai jis negali apsiginti jaunais vokiečiais, maldaujantais darbo. Pavasariop Grybės koja suvis pagedo ir jį atleido. Jam mokoje po 90 markių mėnesiui, ir už visos žiemos uždarbį nusipirko svarą lašinių ir tris pokelius tabako.

Dirbo tai dirbo, bet reikėjo pakeisti pinigus, taip, kad jų pirkimo galia pašoko keliolika kartų. Darbu susidomėjo ir tie, kurie anksčiau teisinio nesą tėvo užmuše, kad užadėtu tą petyčių pakūta. Grybė tada nukeliavo pas tą patį galingąjį poną ir paprašė vėl grąžinti į šlavėjo pareigas. Jam pasakė, girdi, tegul senelis juokų nedarąs. Dirbti ir be jo esą kam. Apie jokių schweingangus aukštasis ponas nudažė nieko nežinąs. (B. d.)

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Liudies dainų žiupsnelis

GRAŽINA KRIVICKIENĖ IR VIKTORAS PETRAVIČIUS: „DAINOS“ — VIEUX CHANTS LITUANIENS. DR. J. BALIO PRATARTIS, ALEKSIO RANNITO ETIUDAS APIE LIETUVIŲ DAINAS, LIETUVIO SIELA IR V. PETRAVIČIAUS KŪRYBA.

Rašo Vyt. Alantas

Melonu konstatuoti, kad mūsų knygų rinkoje vėl pasirodo vertingas leidinys. Gražina Krivickienė ir Viktoras Petravičius išleido pluoštą lietuvių dainų: „Dainos, vieux chants lituaniens, Didelio formato, 155 psl. knyga su Dr. J. Balio pratartimi ir Aleksio Rannito lietuvių liaudies dainų, Viktoro Petravičiaus kūrybos ir lietuvių dvasios etiudu, parašytu vokiečių ir prancūzų kalbomis. Leidinyje sudėta 90 dainų.

Apie paskelbtų dainų pobūdį paaiškina J. Balys savo įžangoje. Sudėtos į rinkinį dainos buvo surinktos vienoje Lietuvos srityje, būtent, pietinėje Lietuvos dalyje, kur „rubežiuojasi suvalkiečiai ir dzūkai“. Rinkinio sudarytoja Gražina Krivickienė pati tas dainas išmokusi ir dainavusi. Jos motina mokėjusi apie 300 dainų. Daugelį dainų ji buvusi išmokusi iš savo bobutės. Visas tas dainas išmokusi ir jos dukteris, leidinio autorė. Nepriklausomybės laikais ji buvusi uoli dainų rinkėja ir keletą šimtų dainų įteikusi mūsų mokslo įstaigoms. „Atsidūrusi tremtyje, rašo J. Balys, ilgėdamasi savo krašto ir ten likusios motinos, ji vėl prisiminė motinos dainas ir jas iš naujo užrašė, norėdama jas perduoti savo dukterims. Taip susidarė per du šimtus dainų turis rinkinys, iš kurių tarpo čia atrinkus skelbiama tik trečdalis“.

Kaip matome, mes čia turime progos susipažinti su vienos šeimos „dainų skrynelė“, kuri keliau paveldėjimo keliu iš kartos į kartą, kol išvydo platesnį pasaulį tremtyje. Dainų rinkinyje tilpo visokio pobūdžio tekstai: baladžių, karų, vestuvių, darbo išgertuvių dainų ir tt. Daugelis dainų turi senesnę atspalvį, bet yra nemažai ir naujųjų laikų kūrybos. Senesnės dainos mums visiems yra ne kartą girdėtos, bet sukurtos naujesniais laikais, matyt, dar nebuvus peržengusios savo apylinkės ribų. „Piemėnų daina“, „as močiutę augsau“, „Per giria girėle“, „Sunku akmenėliui“, „Oi liu, liu, liu, liu“, „Oi, varge, varge, vargelio mano“ ir daugelį kitų visa Lietuva dainavo, bet tokių autorės užrašytų dainų, kaip „Butkus paseno“, „Aš esu žmogus didžiai turtingas“, „Pasakyk, dūšia mano“, „Mūs Mariutė bėdoje“ ir k. nebuvo girdėtos.

Įdomu pastebėti, kad naujoviškos liaudies dainos nebeturi to švelnumo, poetiškumo ir skambumo, kuriuo pasižymi senoji liaudies kūryba. Iš jų nyksta lyrika ir veržiasi gruboka naujųjų laikų tikrovė. Pavyzdžiai galima pabrėžti kad ir Liudvinavo kilimo dainos „Auginu močiutę“ keletą posmų:

Kai aš jauna buvau,
Tali vis mlydavau:
Gera, gerai tom gyventie,
Katros vyrus turi.

Kai apsiženičiau,
Tali aš dažinčiau,
Koksai yra gyvenimas,
Zenotame stone.

Kasdie prakelkimai,
Lementavojimai —
Eda, grlaužia vyras galva,
Spakainasties nėra.

(Psl. 91).

Bet dainų analizė mus per toli nuvestų nuo temos. Skaitytojas galės susipažinti su jų pobūdžiu iš J. Balio pratarties ir ypatingai iš pačių dainų tekstų. Mums čia ypatingai svarbu pabrėžti pats tokio veikalo pasirodymo faktas. Lietuviai yra dainininkų tauta ir, emigruojant į svetimus kraštus, turėti savo liaudies dainų rinkinį bus labai pravartu. Žodžiu, vertinant leidinį lietuvių skaitytojo pažūriu, nieko jam negalima primesti, o tik reikia sveikinti autorių bei leidybę iniciatyvą ir pastangas palaikyti mūsų liaudies kūrybos tradicijas tremtyje.

Beveik tomis pastabomis būtų galima ir pasitenkinti, jei nekiltų kai kurių abejonių vertinant knygą tarptautinio skaitytojo požūriu. Atrodo, kad leidybai ir autoriai norėjo vienu šūviu du kiškius nušauti. Kad knyga pasiektų lietuvių skaitytoją, aš jau sakiau, bet leidybai ir autoriai, matyt, norėjo, kad ji pasiektų ir tarptautinį skaitytoją. Knygos pradžioje mes skaitome prancūzų kalba pastabę:

„Šis leidinys priklauso lietuvių meno dokumentų kolekcijai, redaguojamai V. K. Jonyno ir Aleksio Rannito“. Viršelis ir titulinis puslapis užrašytas prancūziškai, A. Rannito etiudas taip pat atspausdintas prancūzų kalba (keltas tekstas vokiškai). Paėmęs leidinį į rankas, tuojau pagalvojai, kad čia norima prancūzų skaitytoją supažindinti su lietuvių liaudies poezija, bet, pasklaidęs knygą, pamatėi apsirikię: dainų tekstai atspausdinti tik lietuvių kalba. Prancūzas (arba vokiečių) skaitytojas susipažins su mūsų liaudies dainomis tik iš A. Rannito etiudu. Be abejo, „pristatyti“ mūsų liaudies kūrybą tarptautiniam skaitytojui labai svarbu ir reikalinga, bet kyla didelė abejonė, ar jis susidarys nors ir apytikrą vaizdą apie kalbamą reikalą, neturėdamas tekstų vertimų. Jei buvo norima pasiekti tarptautinį skaitytoją, reikėjo nors dalį skelbiamų dainų išversti į prancūzų arba vokiečių kalbas. Taip sudorotas leidinys, kaip jis dabar yra paleistas į rinką, pasiekis savo tikslą tik pusiau.

Tiesa, knygos autoriai greičiausiai galvojo, kad tekstų vertimų stoka išpirks Viktoro Petravičiaus iliustracijos, kurių įdėta 33. Ir A. Rannitas savo etiude nurodo, kad V. Petravičiaus kūrybos šaknis glūdinčios mūsų liaudies kūryboje. Gali būti, dėl to nesiginčysime, bet, kalbant apie knygos iliustravimo meną, vis dėlto reikia pabrėžti vieną: tekstas ir iliustracijos negali eiti kiekvienas savo keliu. Iliustracijos taikosi prie teksto, nors dailininkas gali tą tekstą interpretuoti kraštutinaiškai individualiai. Toli pavyzdžių neieškant, prisiminkime kad ir V. K. Jonyno Goethes Werterio iliustracijas. Be abejo, Goethe valzdavosi savo didvyri ir kitus personažus ne taip, kaip juos savo raizniuose atvaizdavo Jonynas: dailininkas juos interpretavo savaip, bet vis dėlto tai yra Goethes personažai; dailininko raiziniai, įjungti į tekstą, vienas kitą papildė, bet nesidairo vienas į dešinę, kitas į kairę.

Viktoro Petravičiaus raiziniai, sudėti į Krivickienės dainų knygą,

nieko bendra su dainų tekstais neturi. Jie sukurti dėl to, kad sukurti. Jei tie raiziniai būtų buvę sudėti ne į dainų o į lietuvių liaudies pasakų knygą, išpūdis būtų buvęs tas pats. Viktoras Petravičius, atrodo, išrado naują knygos iliustravimo būdą. Tuo pačiu principu iliustruoti ir Fausto Kiršos eilėraščių rinkinys „Tolumos“: autorius sau, iliustratorius sau. Paėmęs knygą į rankas, nežinau, kas tikrasis jos autorius: rašytojas ar dailininkas. Kai dailininkas neprisiderina prie teksto, o konkuruoja su autoriumi, tuomet dingsta knygos vieningumas. Atrodo, būtų žymiai tiksliau leisti dvi knygas autoriaus ir dailininko.

Toks išpūdis susidaro skaitant ir Krivickienės „Dainas“. Gal būt, Viktoras Petravičius yra didelis dailininkas, gal jo grafika yra naujo lig šiol dar nežinomo meno pasaulio apreiškimas, gal, pagaliau, jo naivizmas ir primitivizmas geriausiai tinka šių dienų beveik iki beprotybės susikomplikavusiai žmogaus dvasios būsenai išsakyti, bet kad jo iliustracijos atitiktų mūsų liaudies dainų dvasią, formą bei turinį, tai to negalima pasakyti. Tiesa, tos dainos kartais būna taip pat naivios ir primityvios, bet tai yra liaudies kūrybos naivumas bei primityvumas, nieko bendra neturintis su Viktoro Petravičiaus naivizmu ir primityvizmu.

Šias pastabas būtų galima ir baigti, bet, naudojantis šia proga, rodėtu išskirti vieną pagedavimą: ateityje, leidžiant liaudies kūrybos rinkinius, būtų lauktinas vieningesnis tekstų parinkimas. Sakysime, būtų įdomu turėti lietuvių liaudies baladžių rinkinį, mitologinių dainų rinkinį, darbo dainų rinkinį ir tt. Kai rinkinyje randi visko po truputį, tai nei apie vieną dainų rūšį negali susidaryti pilnesnio vaizdo.

Gražinos Krivickienės ir Viktoro Petravičiaus knyga yra gal savotiškas, bet įdomus leidinys ir lietuvių skaitytojui visais atžvilgiais rekomenduotinas. Lietuvių liaudies kūryba yra svarbiausias mūsų tautinės kultūros šaltinis, taip sakant, jos

Ką pasakoja mūsų žemė

(10)

Kai kurių vietų vardų kilmė lengviau suvaidkoma, nors nekabininkul tokios lytis kartais ir pakia visai nepagrįstų, fantastinių hipotezių. Pvz. Palanga, kuri, žinoma, nėra giminė nei langui, nei palangei, susideda iš šaknies Pal- ir priesagos — anga, kaip tai matyti kad ir iš tokio vardo kaip Al-anga (upė ir k. Tauragės vls.). Sakni Pal- randame ir kituose tikriniuose varduose: Pala (Tverų Kantaučių, Linkuvos par. upės), Pal-ona(s), Užpal-iai. Tai ta pati šaknis, kaip ir bendriname žodyje palios „pelkė, raistas, Moosbruch“, plg. palnė „tas pats“, ampalas, latv. pali „Flut, Überschwemmung“, pal-as „morastiges Seeufer“, kuri vėl santykiauja su pel-, reiškiančia „tekėti“ (plg. upes Bela, Pelesa, Pelysa“).

Dalis vandenių upių vardų duodasi netaip sunkiai išaiškinami. Dubysa, nors ir turi retą priesagą (-ysa, kuri bene tik Dymnos aps. ežero vardą Ivisa = liet. Jev-ysa šalia teva tēra išlikusi), siejamo su tokiais vietovardžiais kaip Dubė (Nevežio int.), Dubukas (ež. Kurtuvėnų par.), Duburys Duburaitis (ež. Antazavės par.), Dūbinga (Vilniaus aps. upė), kurie visi turi šaknį dub — (dubus). Upės Neris, Nereta greičiausia sietinos su nerti, ne suneris „Bieber“, Jūra (upė) gali būti neskiriama nuo jūros šalia jaurros „balos, balos žemės“; senovėje jaurros, sako, būta „ežero, pelkės“. Šešupėje vėl neieškotina šešių upių (kaip tai dar ir Hennebergeris darė), bet tik šešėlių (šaknis šeš- + upė). Vorusnė šalia Rusnė kilusi iš Vor-rusnė, kur slėpi sen. liet. voras „senas“; tos pačios kilmės ir Voryte (upė). Taigi Vorusnė ir yra

senoji Rusnė (Alt-Russ). O pati Rusnė, taip pat Rusota (upė) vėl sietina surusėti, rusnoti „iš lengvo tekėti“. Vada, Vadakstis, statytina šalia vadakstis „šlapia, vandens apsemlama pieva“, o Ringa, Ringė, Ringys, Ringuva, Ringovė (upės įvairiose vietose) suringa „kas yra kreivas“. Pilvė (upė ties Pilviškiais), nors atrodo keista, vis dėlto gali būti siejama su pilvu, nes ir jis tėra pilamasis (pil-ti: pil-v-as; kil-ti: kal-va).

Kai kurių vietų, vandenių vardai tepaaiškėja pasidairius atitinkamų po svetimais, lietuvių kalbai artimesnes ar net ir tolimesnes kalbas. Kartais, kaip jau minėta, jos tėra išlaikiusios šaknis, iš kurių šiokie vardai sudaryti, nors tai nereikia, kad visais tais atvejais seniau lietuvių kalboje nėra buvę savo žodžio. Pvz. Lėvuo (Mūšos int.) aiškintinas iš latv. lēvens „liūnas, eine morige, sich bewegende Stelle“; ir Palėvenė (miestelis prie Lėvens), kuri pirmiausia sietina su Lėvenimi, atitinka latv. palēvene „klamp balos vieta“. Vegerė (upė) atliepia latv. Vedzere (Kurmenės par. upė) ir turi pagrindą latv. vedzere (iš sen. vegerė) „schmaler, in den Wald sich hineinziehender Bachschlag“. Seirijis (ež.), Seira, Seirija (upė), kurios šaknis randama ir prūsų upvardžiuose (pvz. Seria 1388, dabar Passarge-Fluss), bus dygusi iš latv. sēra „dumblas“. Tad Seira... bus kilusi iš senesnės lyties Sēra. Kirсна (Sešupės, Deimės int.), kaip rodo ir prūsų Kirсно (Galindos ež.), Kirsnappe, neskirtinas nuo pr. kirsnan „juodas“.

Nemunas, kurio šaknis kartojasi ir kituose mūsų vietovardžiuose, kaip

Mūsų švietimas tremtyje

SVIETIMO VALDYBOS PIRM-KO M. ŽIDONIO PRANEŠIMO SELIGENSTADTE TĖSINYS

Finansiniai reikalai

Lėšas savo įstaigoms išlaikyti Švietimo Valdyba, kaip LTB Centro Komiteto padalinys, gauna iš LTB Centro Komiteto.

Kas metų ketvirtis Švietimo Valdyba sudarė sąmatą ir inėša Centro Komiteto posėdžiui tvirtinti.

Iš šio pranešimo Tamstos girdėjote ir patys žinote, kokius skaičius mokyklų ir mokytojų tenka išlaikyti ir kultūrinis reikalus subsidijuoti. Sąmata susidaro didelė, ir LTB-nė tokios sumos iš sudėto solidarumo mokesčio nepadengia. Sąmatą C. Komitetas siunčia BALF-ui ir prašo pašalpos. BALFo pašalpos, kurias Švietimo Valdyba gauna per C. Komitetą, nenuolatines, nepastovias ir nepakankamas. Tai yra klekvienu kartą tik vienkartinė pašalpa, kurią gavęs nežinau, kuriam laikui ji skirta, ar bus kada nors daugiau gauta, ar gal reikia taupyti neribotam laikui. Toks finansavimas apunkina visą veiklą ir darbų planavimą padaro neįmanomą. Paskutinį kartą pašalpa iš BALF-o per C. Komitetą Švietimo Valdyba gavo 1948 m. gegužės 31 — birželio 21 d. laikotarpį, t. y. valiutos keitimo išvakarėse.

Teko skubiai paskirstyti pinigų, nes Švietimo Valdyba neturėjo teisėto titulo tokias sumas deponuoti. Likučius deponavome įstaigoje, kurios toki titulą turėjo. Iš deponuotų

druska. Krivickienės rinkinyje mes randame tos kūrybos nemažą žiupsnį, kuris, be abejo, yra dar brangesnis už gimtosios žemės žiupsnį. Iš jos surinktų dainų girdėti mūsų gimtosios žemės šauksmas, gilūs mūsų praeities atbalsai plazdanti, amžinai gyva lietuvių kūriandis širdies jėga. Sklaidant „Dainų“ puslapius, mums atrodo, kad mes sklaidome savo mylinčios, kenčiančios, šypsiančios ir svajojančios tautos praeities ir dabarties lapus...

Reikia atskirai pastebėti, kad knyga išleido vokiečių leidykla: Erwin Burda Verlag Freiburg. Reikia pasidžiaugti, kad vokiečių tarpe mums pavyksta surasti draugų, kurie nenusiugsta pinigines rizikas ir prisideda prie lietuvių tautos kultūrinio laimėjimo paskleidimo tarptautinėje skaitytojų auditorijoje.

Dr. J. Kantrimas

Lietuvių vietovardžiai

Nem-antia, Nemaniūnai (iš pavardės Nemaniūnas), Nem-yla (upė netoli Silalės), Nem-akščiai, tur būt, reiškia šilo bei švento miško upę. Plg. nemus „šilas“, nemo ugė „mėlynė“, o kryžiuočių kelių aprašuose kalbama apie šventąjį Nemakščių mišką (czum heiligen walde Nemaaxte 1386). Siesartis (upė) yra vardas pakartotos šaknies (panašiai kaip vievesa, lieleša, vieversys) ser-, kuri bus reikšusi tekėjimą. Prie šios šaknies giminės priklauso srautas, sraveltis, sanskr. sisarti „jis bėga, teka“, lot. serum. Almė (seniau Elmė, Sventosios int.), Almenas (Linkmenų par. ež.; tur būt, ir pavardė Alminas kilusi iš Almenas), Almuonė (Maž. Lietuvos upė) neskirtina nuo almėti „tekėti, bėgti be perstogės“. Ir ellė kitų Lietuvos vandenių vardų su šaknimi Al-, pvz. Alėja (Raseinių, Viduklės apyl.), kuri, žinoma, nieko bendra neturi su miesto alėja), Alovė, Alanga, Alaušas, Alaušai (abu ežerai), Alauša (upė ir kaimas prie Alaušo ež.) ir kt., bus praminti nuo tekėjimo, plg. alėti „būti vandeniui plaujamam“. Yra ir bendrinis žodis alaušas kur prilietta daug vandens, klanas: priliejai alaušus; ant laukų alaušai stovi vandenio. Indoeuropietinė šaknis ol-, el- reiškia „tekėti, bėgti“. Taip pat nuo tekėjimo praminti vandenų vardai, kurie turi ir šaknį veis-, vieš- (vis-): Veisiejus (ež. prie Veisiejų miestelio), Viešinta (Lėvens int.), Viešėtis (Ventos int.), Viešmo (Panevėžio aps. upė), Višakis (Sešuvos int.), Viešvilė, Viešvilka (upė prie pastarojo miestelio; antroji šaknis -vilka bene tik vad. balsių kaitos laipsniu tesiskiria nuo velka „klanas“, latv. valks „upelis“).

(Bus daugiau)

sumų nuostolių neturime, iš jų Švietimo Valdyba laiko savo Centrinę įstaigą ir papildo biblioteką. Dėja, tos sumos per menkos, kad galėtume paremti švietimo įstaigų darbuotojus bei kultūrininkų darbą. Net mokyklų inspektuoti negalima dėl lėšų trūkumo. Negalime sušaukti mokyklų darbuotojų suvažiavimų ir t. t. Jei reikalai šiuo atžvilgiu nepagerės, mūsų švietimas pradės smukti.

Aš visu rimtumu išpeju LTB Vadovybę.

Baigiamosios pastabos

1. Šiuos ketvirtuosius mokslo metus baigiame beveik normaliai. Esame numatę tam tikrų palengvinimų emigruojantiems abiturientams brandos atestatams išduoti, bet, atrodo, išimčių nedaug turėsime daryti.

2. Naujieji mokslo metai prasidės mūsų bendromenės didesnės emigracijos ženkle. Be to, numatoma visas šiaurinės amerikiečių zonos (Gross Hessen) stovyklas išskelti į pietus. Centro Komitetas, žinoma, į tas operacijas turės aktyviai įsikišti ir per savo ryšininką kovos už didesnių tautinių stovyklų sudarymą.

Švietimo Valdybai teks tame plane taip pat aktyviai dalyvauti, kad gautume suglaudinti savo gimnazijas, nes yra tikras dalykas, kad dėl mokytojų emigracijos gimnazijos pritrūk specialisčių. Gimnazijų ir mokyklų suglaudiniams palengvins išspręsti ir finansinį klausimą.

3. Pagyvėjusi emigracija palies mūsų mokomąjį personalą, ir jis pradės irti, tačiau mokslo nenutrauksime. Naujų mokslo metų planą, žinoma, teks ištesti. Ta prasme turime nuteikti visuomenei, kad emigracinė karštiligė neišimtų be reikalo iš mokyklinių suolų vaikų, kol jie gali jais naudotis.

4. Lietuvių bendruomenė iš Vokietijos išsikelia, krinka. Nemanome, kad išvyks visi, bent ne vienu metu. LTB Vadovybė ir Švietimo Valdyba turi planuoti, kaip tvarkytis Vokietijoje pasilikusiems tremtinių bendruomenės likučiams. Turėsime prisiderinti prie vokiečių įstatymų bet reikia išlaikyti savo mokyklas, spaudą bei kultūrinį gyvenimą.

Lyg ir išpėlimą atelnančioms problemoms jau dabar turime anglių zonoje. Turime Mažosios Lietuvos lietuvių, kurie yra verčiami savo vaikus leisti į vokiečių mokyklas, o vakarais atsiunčiant juos į lietuvišką mokyklą lituanistinių dalykų mokyti. Iš tokių santykių iškils ir teistiniai, ir finansiniai sunkumai.

5. Svetimo Valdyba kviečia mokyklų darbuotojus suaktyvinti tautinį bei bendruomeninį auklėjimą mokyklose, kurios leidžia vis naujus spiečius. Išlydėdamos į užjūrius savo auklėtinius, LTB mokyklos išleisdžia juos su širdingaisiais linkėjimais ir nurodymais, kaip išlaikyti lietuvių kalbą, savas dainas, tėvynės melle, tautines tradicijas, — visa tai, kas mus jungia į Pasaulinę Lietuvių Bendruomenę ir sudaro pagrindą Lietuvos laisvei atstatyti.

(Pabaiga)

J. Vaškys - naujas lietuvių skulptorius

Neseniai Romos Meno Akademija absolavo jaunas lietuvis skulptorius J. Vaškys. Dailininkas šią garšią akademiją baigė skulptūros studijos pirmu mokiniu. Zinia ypač džiuginanti žinant, kokiose sunkiose gyvenimo sąlygose tenka mūsų jaunuomenai studijuoti ir d.rbt. Jeigu moder. lėšs tapybės geriausia mokykla tenka skaityti Paryžiu, tai Roma, ypatingai turtinga plastikos kolekcijoms, lieka autoritetinga skulptorių auklėtoja. J. Vaškys savo studijas pradėjo Kauno Taikomiosios Dailės Institute skulptoriaus V. Kašubos klasėje. Po Vokietijos kapituliacijos jis atsidūrė Florencijoje, kur dvejus metus tęsė savo mokslą, o, pavykęs 1947 m. į Romą, įsigijo miltos Akademijos diplomą. Dailininkas, neseniai sėkmingai dalyvavęs nacionalinėje religinio meno parodoje Navarroje, yra priimtas nariu į Italų Dailininkų Sąjungą. J. Vaškys mūsų skulptorių jaunosios kartos eilėse išsivijusi kaip rimta pajėga ir mums tenka jį tik sveikinti ir palaikyti sėkmės kūrybiname darbe.

Katastrofa arba atgimimas

RAYMOND ARON APIE EUROPOS LIKIMĄ. — TECHNIKOS PAŽANGOJE GLŪDI MIRTIS ARBA PRIKĖLIMAS. — EUROPA DAR NEIŠSISĖMUSI. — DVASINIS ATGIMIMAS IR ATEITIES VIZIJA.

Rašo J. Kuzmickis

Prancūzų filosofas Raymond Aron „Didžiosios schizmos“ studijos pradžioje rašo:

Gal būt, pirmą kartą savo istorijoje Europa sąmoningai jaučia jai grėsiantį pavojų; ji gerai suprantą, kad dykumų ir amžių pelenai dengia istoriją skaitlingų civilizacijų, kurios išmirę, o kartu jaučia kurčią baimę likimo, nujausdama, kaip — nepaisant sielvartingų ir bevaisių pastangų — nepažįstamos ir artimos jėgos neapsaugomai tempia ją į karstą...

Toliau autorius pabrėžia, kad pakiri žmonės visuomet nujautė juos tykojančią pabaigą; tiksliai bendruomenės lig šiol tokio nujautimo neturėjo.

Verta tad susipažinti su šio filosofo nujautimais, juoba, kad jis kalba apie šiuos laikus ir mus pačius. —

Pažangos fatalizmas

Europos sugriuvimas jau įvykęs faktas. Tai įrodo gruvėsiai, kurie riegso tarp Atlanto ir Vyslos.

Kaip pranašavo Spengleris, visur jau palūžę tradicinės hierarchijos ir sutrūko ryšiai, kurie rišo žmones su jų žeme ir bendruomene. Kalmiečių masės, atplėštos nuo savo žemės, paklusniai žengia paskui agitatorius. Partijos pavirsta armijomis ir telkiasi apie savo vadus. Pinigo viešpatavimo stiprėjimas paskubina parlamentarizmo irimą. Kraujas ir jėgos persvara paskutinį kartą prieš civilizacijos smukimą jungia išsklaidytus vienetus.

Tačiau mirties fatalizmas yra mažiau įtikinąs, nei pažangos fatalizmas.

Europa patetiniu būdu išgyvena naujojo pasaulio priešingybes. Ukiniis pajėgumas stiprina įtampą tarp socialinių klasių. Milijonai darbininkų ir tarnautojų, gyvenančių didžiuliam susibūrimui, nustojusiame ryšio su žeme, — su visa kolektyvinio gyvenimo praeitimi neteko tikėjimo ir kantrybės, kurie charakterizavo jų protėvius.

Atrodo, kad Europa turės taip ilgai svirdinėti tarp jos jėgų silpninančio susiskaldymo ir barbariško despotizmo, kol nesugebės atgalvinti vienos hierarchijos, kuri būtų visu moraliniu autoritetu, ir vieno pasaulėvaldžio, kuris būtų visiems priimtinas. Tačiau kelias į tą vieningumą labai sunkus.

Europa dar neišsisėmusi

Europiečiams reikia nepaprastai stiprios valios, kad atstatytų savo gruvėsius, kad atsiskaitytų su barbarizmu ir dar kartą parodytų savo gyvenimo meną. Tuo tarpu šito uždavinio reikia imtis tuo laiku, kai turima gintis nuo priešo, kuris tykoja kiekvieno silpnumo pasireiškimu, kad mus išvestų į laukus.

Tačiau, nors Europa yra apnaikinta, ji dar nėra išsisėmusi. Ar mes kalbėsime apie tapybą, ar apie skulptūrą, muziką ar mokslą, — ji ir toliau yra šaltinis, iš kurio tryksta mintis ir įkvėpimas.

Nors talentai emigravo į JAV, nors JAV, naudodamos savo natūralius turtus, pirmąją mokslo tyrimų sferą, tačiau gruvėsiuose gulinti Europa ir toliau yra drąsių koncepcijų ir vaizduotės mokytoja. Ne evoliucijos keliu atkeliavo šia vergus: europiečių bendruomenės — demokratiškos ir pramoninės — pačios išsikasė sau duobę, nes be reikalo pamėgo karus.

Europos krizės priežastis

Mūsų epochos neapsprendžia nei socializmas, nei klasių kova, nei jų subirimai, atsimušus į neribotą autoritatyvę valdžią. Svarbiausias veiksnys yra negirdėta mokslo ir technikos pažanga, kuri yra Europos tautų socialinio krizio priežastis ir visiško sunykimo pabaisa.

Kai kuris nors kraštas pradeda kelti savo pramonę, fabrikai pasima visą ūkio ir amatų darbininkų perteklių. Prasideda masinės darbininkų kelionės. Kai pakyla produkcija, pagerėja gyvenimo sąlygos. Tuo metu pradeda keliauti iš fabriku į biurus, iš ūkio ir kasyklų į transportą ir įstaigas. Tokie situacijoje dabar atsidūrę JAV, kurių gyventojai tampa ne proletariais, bet tarnautojais.

Tos rūšies kelionės neapsieina be sukrėtimų, kurių pasėkų negalima panaikinti. Kiekvienais metais per daug žmonių išsiplėšia iš jiems tradicinės aplinkos, įsibrauna į svetimas

sąlygas ir sutirpsta bedvasinėje minioje.

Ukinė pažanga ir jos pasėkos

Ukinė pažanga inėšė daugiau trynimosi tarp atskirų valstybių, nei vienos valstybės viduje.

Laiko bėgyje valstybės karinis pajėgumas rėmėsi žmonių skaičiumi, kuris tiksliai nežymiai kito, strategine padėtimi, kuri galėjo keistis prekybos kelių variantuose, moraliniu vieningumu, santvarkos pastovumu, krašto vyriausybės pajėgumu ir, pagaliau, politiniais veiksniais, kurie turėjo įtakos į valstybių dydį ar sunykimą.

Nuo XIX a. — poros dešėtu metų bėgyje — žmonių skaičius per pusę padidėjo, o jų produkcija pašoko penkeriopa ar dešimteriopa. Dabarties civilizacija valstybių pajėgumą padarė priklausomą materialinių veiksnių.

Šiandien jokia armija negali apsiginklavimo trūkumą atsvėrti drąsa ir ryžtu; jokia tauta negali energetinių jėgų ar žaliavos trūkumą pakeisti viena pramonė.

Seniau, kai jėgų pasikeitimas vyko lėtu tempu, valstybių vyrai turėjo daugiau priemonių įvairius konfliktus išspręsti taikiu būdu. Šiandien disproporcija tarp kai kurių imperijų erdvių ir metropolijos turtų, o taip pat jų politinė ir karinė reikšmė išryškėja poros metų bėgyje. Prancūzijos gyventojų prieauglio sumažėjimas ir silpnas jos pramonės augimas, turint galvoje vokiečių nepaprastą padaugėjimą, buvo viena iš svarbiųjų Europos konfliktų priežasčių.

Katastrofa arba atgimimas

Žmonija nedaug dėmesio kreipia faktui, kad kontrastas tarp kiniečio gerbūvio (kurio metinės pajamos svyruoja tarp 50 ir 100 dol.) ir amerikiečio gerbūvio (kurio metinės pajamos skaičiuojamos šimtais dol.) yra nepaprastas.

Jau ir Rusija įėjo į techninės pažangos kelią. Nors Sov. Sąjungoje visos dėmesys kreipiamas į karinio potencialo stiprinimą, tačiau Fou-rastii tvirtina, jog 1960 m. vidutinės sovietų piliečio metinės pajamos sieks 336 dol.

Rusija ir toliau akylai eina paskui savo vadų ideologiją, kuri savo formoje yra absurdiška ir melaginga. Pagal ją, kapitalizmas yra pasmerktas mirčiai ir tą sprendimą turinti įvykdyti Sov. Sąjunga.

Šita „didžioji schizma“ gali privesti iki apokaliptinės katastrofos, kurioje žūtų ne tik senoji Europa, bet ir civilizacija. Jeigu iš tos katastrofos žmonija išsiggelbės, tai techninė pažanga leis jai išgydyti žaizdas, kurios paprastai lydi laimėjotus.

Turint kai kurių ginklų monopoliją, galima bus pasiekti rutulio karinės vienybės, nesivaikant nei imperializmo, nei totalitinio biurokratizmo. Pasielkus ekonominio darbo ir didelės produkcijos, galima bus daugiau žmonių suteikti aukštesniems mokslams. Žmonija bus pakankamai pajėgi išmoksinti visus savo vaikus ir turės pakankamai laisvo laiko, kad išvengtų obsesijos, kuri yra monotoniško darbo pasėka.

(Nukelta į 6 pusl.)

1949 metų Vokietijos slidžių pirmenybės

ŠIAURIETIŠKA KOMBINACIJA. 18 km BĖGIMAS. SUOLIAI. 4x10 km ESTAFETĖ

Š. m. vasario 11, 12 ir 13 d. d. mažame Würtembergo-Bavarijos pasienyje gulinėjame Isny miestelyje įvyko pirmos po karo 1949 metų Vokietijos (vak. zonų) slidžių pirmenybės. Lygiai prieš 25 metus Isny buvo pravesos 1924 metų Vokietijos slidžių pirmenybės. Vokiečiai šioms pirmenybėms ypatingai ruošėsi ir galiausiai, kad jos pilnai pasisektų, tiek dalyvių gausumu, tiek organizaciniu bei techniniu atžvilgiu. Kas svarbiausia, vokiečiai šioms pirmenybėms atkreipia pasaulio dėmesį, kad jų slidininkai yra dėmesio vertas partneris tarptautinėse varžybose.

Vasario 11 d. 12 val. prasideda 18 km bėgimas. Oro ir sniego sąlygos šitam bėgimui buvo geros. Apie virš 160 dalyvių išleidiama kas pusę minutės. 108 — as išleidiama estas Pent, 113 favoritais Meergans ir 123 Rupp. Kova įtempta ir jaudinanti. Nugalėtoju ir 1949 m. 18 km bėgimo Vokietijos meisteriu tapo Toni Rupp (Sonthofen), prabėgęs šį nuotolį per 1:18.21. Antruoju liko Meergans (1860 München) 1:18.56 ir trečiuoju estas Pent (Fischeno YMCA namelio administratorius) 1:20.31. Ypač tenka pabrėžti esto laimėjimą, tarpe geriausių ir senų Vokietijos bėgimo specialistų. Pavyzdžiui — meisteris Rupp startavo 250 kartą ir šią žiemą tretingams sunaudojo iki 1000 km. Estas Pent yra laimėjęs peritais metais 35 km bėgime Bavarijos pirmenybėse 1-ą vietą.

Vasario 12 d. įvyko suoliai nuo mažojo tramplyno, išspręsti šiaurietiškos kombinacijos meisteriui. Šiaur. kombinacija susideda iš 18 km bėgimo ir suolių nuo tramplyno, kur riba

turi nemažesnė 40 m ir nedidesnė 60 m Meergans nušoka 41 m. ir 43 m, o Windisch 46 m ir 45 m, bet jo bėgimo laikas blogesnis. Tokiu būdu šiaurietiškos kombinacijos 1949 m. Vokietijos meisteriu tapo Günther Meergans (1860 München), surinkęs 447,5 taškus (18 km bėgimas 240 tašk., suoliai 207,5. Tą pačią meisterybę jis buvo laimėjęs ir 1937 m ir 1938 m. Antruoju liko Windisch (Partenkirchen), surinkęs 426,8 tašk. (203,8/223).

Vasario 13 d. anksčiau rytą prasideda 19-ą kartą 4x10 km estafetė. Dalyvauja 20 vakarinės Vokietijos kraštų komandų. Čia irgi pirmąją Bavarijos bėgikai. Pirmą vietą laimi Bavarijos I-a komanda (Schlechter, Lochbichler, Meergans, Rupp) 2:46.22. Antrą vietą Bavarijos II-oji komanda (estas Pent, Speicher, Anderl, Vogl) 2:49.38. Trečia vieta atiteko pietų Badenui ir IV-a — pietų Würtembergui.

Po pietų 14 val. prasideda pati įdomiausia konkurencija — suoliai nuo didžiojo Ibero tramplyno. Čia dalyvauja apie 70 geriausių Vokietijos suolininkų. Naujai pastatytas Ibero papėdėje tramplynas, laikomas meniškiausiu tramplynu Vokietijoje ir jo kritiška riba skaitoma 85 metrai. Iškritęs šviežias sniegas, padarė nuvažiavimo taką neslidų ir vedė prie daugelio kritimų ir susižeidimų (1 sunkus — gal mirtinas ir 2 vidutiniai). Geriausias Vokietijos suolininkas Sepp Weiler šiose pirmenybėse per daug rizikavo ir nors abu vertinamus suolius (85 ir 87) nušoko toliausiai, bet krito ir tokiu būdu pralaimėjo. Suolių 1949 m. Vokietijos meisteriu tapo 21 metų oberstforfietis Toni Brutscher su 78 m ir 83 m (218 taškų). Pažymėtina, kad dar prieš du metus jis vaikščiojo pagalba lazdu, turėdamas sunkius sužeidimus iš karo meto. Antruoju liko Gastaldo 77 m ir 83 m (215,5 tšk.) ir trečiuoju Rudi Gering (buvęs pasaulio meisteris) 76 m ir 83 m (215,5 tšk.). A. O.

I.R.O. PAIEŠKOJIMU

ISTAIGA. AROLEN prie KASSELIO, ieško šių asmenų:

- Brošat Lene, g. 1914. 8. 8 Kricėviškėse, pask. žinia iš Rūgen salos; Dimša Juozas ir Dimšienė Petronėlė, pask. žinia apie abu iš Reppov bei Falkenburg/Pommern; Fidleris Jozefina ir Fidleris Vilijus Vincas, g. 1903. 8. 7 Essene, pask. žinia apie abu iš Karaliaučiaus apylinkės, Rytprisiuose; Gaubas Ignas, 60 mt., gimęs Šiaurliu apskr., Meiškių valsč., Mekų km.
- Jagomastas Jurgis, gim. 1917. 5. 13. Tilžėje, Rytprisiuose, gyveno Vilniuje; Jansonas Alma, gyveno Kesiuose, Lietuvoje; Jansonas Christian, gim. 1880 Kesiuose, Mažeikių apskr.; Jansonas Slegried, gim. 1907 Kesiuose; Maseckienė Ona, gim. 1907 Šakiuose, paskutiniu laiku gyveno Vienoje; Navakaitis Petras, gimė 1923 Rigoje; Ninkštaitis Anna, 63 ar 83 metų amžiaus, gyveno Šilutės apskr.; Prosevičius Feliksas, gim. 1884. 2. 11 Panevėžiuje; Prosevičius-Mislickaitė Joanė, gim. 1889. 9. 1 Kiewe.

LIAUGAUDAS Franz (Pranas), gyvenantis Norvegijoje, ieško save vaikų — Povilo ir Bronės Liaugaudų iš Telšių miesto. Zinančių apie jų likimą prašo pranešti šiuo adresu: Franz Liaugaudas, Norge per Holmesfrand Vale, Paul Registad.

Miss Marytė BROŽYTĖ-RODNYTĖ, gyv. 60-24 52 Ave, Maspeth L.I. N.Y., USA, ieško sesers Zosės Brožiūtės-Klėnės, kilusios iš Opšrūtų km., Vilkaviškio apskr.

PASKUBĖKITE ĮSIGYTI

Paskubėkite įsigyti pracių metų gale išleista vertingiausia knyga — J. Grigolaičio atsiminimus iš Kasete „Nacių Pragarė“, kurių mažai atsargą dar yra likusi.

Platintojai prašomi už šios knygos išplatintus egzempliorius kuo skubiau atsiskaityti.

MUSŲ KELIAS

Įvairios žinios

- Naujas rekordas oro keliu į Berlyną. Vieną dieną 902 lėktuvali nušleido Berlyne ir atgabeno 8025 tonas maisto ir kitokių gėrybių. Lėktuvali leidosi kas pusantros minutės.
- JAV buvęs aukštojo teismo teisėjas p. O. Roberst ragina Ameriką imtis iniciatyvos ir organizuoti visų demokratinių kraštų pasaulinę uniją. Jis nurodo, jog reikia šaukti demokr. kraštų konferenciją planui paruošti dėl bendros pilietybės, bendrų pinigų ir bendros kariuomenės, nes Amerika negalinti amžinai teikti paramą Vakarams. (UP)
- Amerikietis policijos vadas Viename pareiškė, kad vienas amerikietis karys su austre buvęs rusų zonoje trijų rusų karių sugauti ir primušti. (AP)
- Europos Unijos sąjūdžio taryba priėmė nutarimą, pagal kurį turėtų būti sudaromas Europos kraštų parlamentas kartu su Vokietija ir atstovais iš už geležinės uždangos. Churčillini vadovaujant, delegatų pasižadėjo imtis uždavinio išvaduoti rytų Europos kraštus ir inkorporuoti į demokratinių kraštų šeimą. Lordo Laytono pasiūlymas, kad tretiniai atstovai neturėtų baido, buvo atmestas. Vienu balsu priimta pasiūlyti

- Europos kraštų parlamentams, kad jie išrinktų atstovus, atstovaujancius partijas. Tarybos vykdomasis organas rinksis kas du mėnesius Paryžiuje ateities planam paruošti.
- San Marino ir toliau pasilieka raudonųjų rankose. Tai mažiausia Italijos respublika, kuri bus valdoma komunistų — socialistų, gavusių 2815 balsų prieš 2010. (AP)
- New Yorke vėl iškrito daug sniego. Susiekimas oru sustojo, trukdomas ir sauskeliais.
- Čekoslovakijos komunistinė vyriausybė uždraudė įvežti du britų laikraščius: „Daily Mail“ ir „Daily Graphic“, pareiškę britų valstybės ministeris p. Mc Neil parlamente.
- „Der Abend“ praneša, kad dėl įvykdytos brangenybių vagystės rusų zonoje, nušauti du rusų pulkininkai ir apie 200 asmenų areštuota. Tai įvykę Sovietų užsienių prekybos ministerijoje. Skaičiuojama, kad vagystė palietė milijonus markių, aukso, platinos ir 12 sv. kitų brangenybių. Pavogėjas esąs pabėgęs į Vakarus. (AP)
- D. Britanijos mokslininkams pavyko pasigaminoti plutonijū, kuris yra labai svarbus atominės energijos gamyboje, ypač pramonėje.

Kominformas ruošiasi partizaniniam karui prieš Tito

„Die Tat“ specialus pranešimas byloja apie ginkluotų partizanų akciją, kuri iki šiol buvo naudojama tik prieš „fasistinius“ kraštus, gi dabar ruošiamas nukreipti ir į Tito „laudies respubliką“.

Patikimomis žiniomis iš kominformo kraštų, Vengrijoje, Rumunijoje, Bulgarijoje ir Albanijoje ruošiamasi visa sparta tokiai akcijai prieš Tito.

Vengrijoje, prie pat Jugoslavijos sienos, Pecs miestelyje, mišri serbų-kroatų grupė ruošiamas partizaniniam karui. Jiems įsakymai yra paaiškinti, kad atėjus laikui, jie turės Jugo-slaviją „išlaisvinti“. Kita panaši

grupė ruošiamas rumunų mieste Arade. Bulgariai „antititinkų“ partizanai turi sukcentravę Makedonijoje, gi Albanai nuo praeitų metų ne mažiau 16 kartų „partizanų manevruose“ buvo peržengę Jugoslavijos sieną.

Cekoslovakijoje, neturinioje bendros sienos su Jugoslavija, nepersėnusia jugoslavų komunistai, tikslu „aptarti“ įkūrimą „laisvos jugoslavų vyriausybės“. Čia pat dalyvaujančių Kremliaus emisarų buvo paaiškinta, jog Maskva pasiryžusi anksčiau ar vėliau su Tito atsiskaityti.

- J. M. -

Redakcija straipsnius taisy bei trumpina savo nuofūra ir nesunaudotų rankraščių nesaugo. ● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užuojautos, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5,- DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paieškojimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paieškoma asmenį po 1,- DM. ● Už skelbimus ir paieškojimus pinigai siūsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinkta prenumeratą ir parduotus paskirus numerius gauna 10% nuolaidos. Laikraščio grąžinimai vengtini. ● Prenumeratos mokestis su pašto ir ekspedidijos išlaidomis vienam mėnesiui 3,- DM, užsienyje dvigubai. Paskiro Nr. kalna 0,40 DM.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20,000.

MUSŲ KELIAS

Išsina trečiadieniais ir šeštadieniais
Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 10
Vyr. Redaktorius D. Penikas
Redaktorius Al. Laikūnas.
Lithuanian Newspaper "OUR WAY", Sem-Weekly. Authorized by EUROM HQ, Civil Affairs Division. Authorization No. UNDP 208. Circulation 4000.

MŪSU KELIAS

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Stipendijos DP studentams JAV-se

Estė Silvija Margistė, 23-metė buvusi DP studentė, tik prieš metus atvykusi į JAV, pradėjo vaju išrūpinti Vokietijoje likusiems DP studentams 360 stipendijų Amerikos Universitetuose.

Gavusi 65 dol. stipendiją, nemo-kamą mokslą Bennington Koledže, pasišventusi estė su savo drauge važinėjo po įvairius JAV Universitetus su prakalbomis ištikinusi, jog savo užsibrėžtą tikslą pasieks. Be to, labai palankiai amerikiečių kolegų priimama, veda akciją paremti pabaltiečius studentus maistu ir drabužiais.

JAV spauda, Mardistės pastangas šiltai įvertinusi, siūlo jai padėti, kad tuo pačiu tam tikram skaičiui DP studentų būtų galimybė, remiantis šiomis stipendijomis kaip darbo „garantijomis“, atvykti į JAV. Brooklyne leidžiama „Vienybė“ siūlo: „...Šiuo pavyzdžiu verta susidomėti buvusiesiems lietuviams DP studentams, kurių ne vienas yra gavęs stipendijas Amerikos mokyklose“.

Iš savo pusės tegalima tik apgalvestauti, jog AL spauda turi nurodinti buv. tokiems pabėgėliams tautiečiams veikimo gaires. Jų ten jau yra bent vienas pusšimtis, o iš jų argi neatsirasitų nė vieno, kuris tal-koje su AL studentais galėtų praveisti šią Mardistės idėją. Juo labiau, kad JAV turime ir visą eilę buv. tremtinių studentų atstovybės narių, netgi pirmininką, kuris išvykstant buvo akredituotas SA-bės įgaliotiniu JAV-bėms! Tiesa, sako, šia linkme pasireiškianti vieno kito privati iniciatyva, teipamanti artimiausius studijų prietelius, daugiausia — idėjos draugas. Bet ar tai yra pakankamai skatinas pavyzdys AL studentų ir taip vad. „Alumnų“ bei Akademiniams klubams? O gal laukiama BALFo iniciatyvos?

Neabejotina, jog susibūrus „krūvutėn“, Mardistės idėja būtų lengvai įgyvendinta. Čia tebevalgstantiems tautiečiams bei kitiems likimo draugams — kolegoms, turint tokią gausią, palyginus su estais, lietuvių gru-

pę JAV — laukti ką kas nors pasiūlys tikrai nereikėtų. ALMUS

AMERIKIEČIŲ GERIAU VYKSTA PATVARKYTI EMIGRACINIUS REIKALUS

Dirvoje patalpinta BALFo atstovo Europoje J. Valaičio laiško ištrauka kurioje, tarp kita ko, rašoma — „Čia (Europoje) vedama stipri propaganda už Australiją. Belaukdami, kol mūsų Amerikos garantijos juos pasiekia, žmonės netenka vilties, kantrybės ir rašosi, kur pasiseka išvykti.“

Kiekvienas nori savo reikalu patirti, kokia yra padėtis. Kantrybės reikia labai daug. Esu ja apdovanotas, tad to nesibaidsiu, priešingai, mėginu pats ir kitiems gelbėčiu suprasti jų bėdas ir jiems pagelbėti. Keista, bet faktas. Jie eina per išties mėnesius į įvairias įstaigas ir vis negauna jokių rezultatų. Kai amerikietis nucina, tuoj visai kitas reikalas — priima, pagelbsti ir žmogui pavyksta kiliūt pašalinti...

NUOSTABUS PAREIŠKIMAS

JAV lietuvių spauda rašo, jog nusistebėjimo sukėlęs F. Laukaičio pareiškimas Lietuvos Gen. Konsulatui, kad jokia lietuvių organizacija nesikreipusi į jį, kaip Marylando DP įkurdinimo komiteto pirmininką, to-

dėl tas komitetas yra parsikvietęs daugiausia ukrainiečių ir kt.

Tuo nustebusi veikia visa Amerikos lietuvių spauda. Tuo labiau, kad ir pats p. Laukaitis esąs bene didžiausias Amerikos lietuvių organizacijos — SLA pirmininkas, be to taip pat ir pirmininkas ar narys SLA tremtinių įkurdinimo komiteto.

TENDENCINGAS ALMANACHAS

Lietuvai Vaduoti Sąjungos Garbės Pirmininkas inž. P. J. Ziūrys, pastebėjęs, kad Nev Yorke išleistame almanache „Information Please“ yra visai nutylėtos informacijos apie Pabaltijos kraštus, bet apie tų kraštų pasiuntinybes parašyta, kad jos uždarytos, gi patys Pabaltijo kraštai įskaityti į Sov. Sąjungą, parašė laiška almanacho redaktoriumi, klausdamas —

1. Iš kokių šaltinių jie paėmė informacijas, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasiuntinybės uždarytos?
2. Kodėl paskutinėse dvejose laidose nebėra jokių informacijų apie tuos kraštus?
3. Kodėl rodyklėje tie kraštai įskaityti į Sov. Sąjungą? Ar redakcija duoda sovietams tą pripažinimą anksčiau už JAV Valstybės Departamentą ir kitus demokratiškuosius kraštus?

Dar nėra žinių, ar redakcija į P. Ziūrio klausimus atsakė, ar ne.

— J. C. —

Kremlius perstatinėja figūras

MENŠEVIKAS PASKIRTAS UŽSIENŲ REIKALŲ MINISTERIU. MOLOTOVAS — PREMJERO PAVADUOTOJAS. UŽSIENŲ PREKYBOS MINISTERIS A. J. MIKOJANAS PAKĖISTAS M. A. MENŠIKOVU.

Moskvoje radijo pranešimas dėl Kremliaus šachmatų figūrų perstatinėjimo demokratinio pasaulio sostinėse buvo dideliu smūgiu, tiesiog sukrečiantis. Tuojau nedrįso ne tik oficialūs sluoksniai, bet ir spauda imtis kurių nors komentarų dėl įvykių pasikeitimo.

Anot Associated Press pranešimo, V. M. Molotovas atleistas iš Sovietų užsienių reikalų ministerio pareigų ir paskirtas Stalino premjero pavaduotoju. Andrei Višinskis — gavo Molotovo postą, t. y. užsienių reikalų ministeriją. Jo pavaduotoju — Gromyko. Mikojanas atleistas iš užsienio prekybos ministerio posto ir jo vieton paskirtas M. A. Menšikovas.

Molotovas taip pat atleistas ir iš ministerių kabineto pirmininko pavaduotojo pareigų. Tas pats padaryta ir su Mikojanu.

MOLOTOVAS 10 METŲ MINISTERIAVO

Buvo kalbama, rašo NYHT, kad p. Molotovas po premjero Stalino yra svarbiausia figūra Sovietų Sąjungoje, ypač po Zdanovo mirties. Molotovas užsienių reikalų ministeriu buvo nuo 1939 metų. Jam dabar yra 58 metai. Jo svoris komunistų partijoje buvo didelis, nes jis sukūrė ilgą revoliucinę istoriją gyvenime. Jis buvo lyginamas su Stalinu po pirmojo karo. Ne veltui Stalinas Leniniui mirus tuojau pasirinko į Politbiurą Molotovą. 1939 m. Molotovas buvo išrinktas liaudies komisarų tarybos pirmininku. Jis tapo „Stalino balsu“ ir buvo Stalino dešiniąja ranka.

A. Višinskis pasaulyje pragarsėjo nuo 1936—38 metų, kada Sovietų Sąjungoje buvo padaryti didieji „valymai“ ir kada jis tuose valymuose buvo svarbiausiu artistu — valstybės prokuroru. Dabar jis sugrįžo pasveikęs iš Čekijos.

KURIOS PRIEŽASTYS PRIVERTĖ DARYTI PAKĖITIMUS SVARBIŲ FIGŪRŲ?

Minėjome, kad pirmoji žinia apie pasikeitimus sukrėtė. J.Tautų aukštesė sferose spėjama, jog Molotovo pakeitimas Višinskiu siejamas su Molotovo nepasisekimu suartinti Vakarų su Rytais. Molotovui nepasisekė sutrukdyti Europos atstatymo programos ir todėl jis nušalintas iš tų pareigų. Mikojanas buvęs vienas politbiuro narių, kuris linkęs artėti su Vakarais. JAV senatorius Smith (resp.) pažymėjo, jog jis nesidžiaugias iš tokio pasikeitimo vietomis.

Londono radijo komentatorių nurodo, jog Kremliaus figūrų perstumdyme nieks tikros priežasties nežino, šį reikalą žino tik vienas Stalinas. Diplomatiniai korespondentai spėja, jog Molotovui nepasisekė sutrukdyti Atlanto pakto sudarymą ir Berlyno blokadą nuėjusi niekias. Iš antros pusės vėl nurodoma, kad gal būt Molotovas, kaip Stalino artimiausias bendradarbis, Stalinui vis negaluo-jant, yra pakviestas daugiau atsi-duoti vidaus reikalų tvarkymui. Dėl Višinskio paskyrimo užsienių reikalų ministeriu, angliškoji spauda nėra optimistinė, daugiau yra linkusi spėti, jog po Višinskio paskyrimo TSSR politika ar „šaltasis karas“ suintensyvės. Iš to daromas apibendrinimas, jog jei Sovietų politika nerodysianti švelnėjimo ženklų, Vakarai turį dar labiau glaudinti gretas. Kremliaus šachmatų svarbiųjų figūrų perstatinėjimo atgarsiai greit bus jaučiami iš tųėjimų, kurie buvo pradėti jo pirmtako Molotovo. Prieš akis stovi mums Austrijos problema, Berlyno, Korėjos, koncentracijos stovykių patikrinimas Rusijoje, Kinijos ir apskritai Vokietijos reikalai, iš kurių tuojau aiškės, kur naujosios figūros mėgina žengti. Jei Višinskis vis tokią pat politiką, kokią jis vedė būdamas prokuroru, dalyvaudamas tarptautinėse konferencijose, prisimanant dar Gromyko aštrų ir grubų charakterį, kaip Višinskio pavaduotoja, tai daug vilčių neturėtų dėti pasaulis. Iš antros pusės, Kremliaus figūros yra vaidintojos ir todėl pagal įsakymą gali rodyti saldžią miną, jei didysis dirigentas taip panorės. Stuttgarto radijo politinis komentatorius pastebėjo, kad bolševizmas niekad nepasitraukė nuo savo tikslų, todėl ir dabar nėra jokios vilties, kad jie atsiskaitytų nuo komunistų siekimų.

J. Aras

Katastrofa arba...

(Pradžia 5 pusl.)

Dvasinis atgimimas

Technikos pažanga, savaime aišku, pati savaime nepakelia moralinės ar dvasinės pažangos. Tačiau galima spėti, jog bendruomenė, kuriai pavyks atsikratyti nuolatines trūkumų naštos, priartės prie vidinės harmonijos būsenos ir pasilaukos aukštesnių dalykų studijoms. Kiekvienai atveju didesnis žmonių skaičius galės naudotis dvasios turtais, kurie anksčiau buvo prieinami tik išrinktiesiems.

Technikos pažanga yra velksnys, kuris leidžia mums tikėti į žmonišką bendruomenės pasaukimą ir liepia bijoti apokaliptinės katastrofos. Nėra demokratijos, jeigu viena partija neleidžia pasireikšti kitoms ir tai skaito savo laimėjimu.

Artėjame prie visuotinės imperijos ar karinės jėgos monopolio laikotarpio. Įvairios artimos sau, bet nesuniveltuotos kultūros gali praversti vaisingą pasitarimą, jeigu tas pasitarimas nebus akompanuotas atominės bombos muzikos.

Sovietų Sąjunga galėtų realizuoti vienybę, bet tos vienybės kaina būtų per aukšta: dar kartą žmonija už tai sumokėtų savo laisvę. Jeigu net mūsų ainiai jau pripratę prie tranižos arba nuo jos išsilaisvinę kada nors galėtų laiminti mūsų pralaimėjimą, nes jis reikštų karo epochos pabaigą, vistik toks atėities sprendimas nepakeistų mūsų padėties.

Renkantis kelią, žiūrime į atėities amžius, bet tik į metus e ainija negirdi nukankintų aukų žvimo

Šv. Kazimieras - Lietuvos Karalaitis

(Pradžia 1 pusl.)

žiausią bažnyčios žiedą šventąjį Kazimierą. O kaip šventasis, jis yra nuostabus jaunikaitis. O tas jaunimas, kuris nesizavi švento Kazimiero asmeniu, nebrangina tų dorybių, kurios šventą Kazimierą išskėlė į Altorių garbę, t. y. širdies nekaltumas, meilė Dievui, — neturi teisės jaunuimu vadintis, mažų mažiausia katalikišku krikščionišku jaunuimu. Bet reikia su džiaugsmu pripažinti, kad lietuvių tauta šv. Kazimierą visada laikė savo globėju. Nebūdavo atsitikimo, kad atvykęs į Vilnių lietuvis neaplankytų mūsų šventojo karsto, lankė jį ne tuščio žingeidumo vedamas, bet iš meilės šventajam. Nepriklausomybės laikais, kada jo karstą skyrė demarkacijos linija, lietuviai ilgėjęsi tos dienos, kada vėl galės jį lankyti. Gį Vilniaus krašto lietuvių moksleivių prisipažinimu, su kuriais teko išsikalbėti, jie lankė tą karstą labai dažnai, ir jei ne šventasis Kazimieras, kuriuos jis visus jungė meilės ryšiais, tikrai nebūtų taip garbingai atsilaukę lenkinimo bangai. Šv. Kazimieras buvo visą laiką Vilniaus lietuviškojo jaunimo pasididžiavimas. Jie laikė jį savu ir visada žinojo, kad švento Kazimiero globėj esantis jaunimas turi būti pavyzdingas, doras ir taurus. Šventojo Kazimiero global pasidavęs lietuviškas jaunimas, ypač moksleivija, stovėjo visapusiškai daug aukščiau už valdžios privilegijuotą lenkišką jaunimą. Kad šventasis Kazimieras Lietuvių tautai kaip tautinis didvyris turi labai didelę reikšmę, mes galima matyti ir iš to, kad rusai, kada užėmė Vilnių, tuojau uždraudė švesti šv. Kazimiero šventę, supravoslavino švento Kazimiero Vardo bažnyčią Vilniuje ir visokiais kitais būdais mėgino šventojo asmenį iš tautos atminties išrauti. O juk rusų tikslai niekada mums nebuvo paslapyje. Jie visą darė, kad palaužtų tautos stip-

rybę, atimtų iš jaunimo širdžių tyrus idealus ir paverstų visą tautą nužmogintais vergais.

Minint ir švenčiant mūsų tautos šventojo šventę, galimas dalykas, kilis klausimas, kodėl per tiek amžių Lietuva turi tik vieną šventąjį? Juk mūsų katalikiška Lietuva buvo garsi savo krikščioniškoms dorybėmis. Daug jos sūnų žuvę už tikėjimą (pav. Kražių skerdynės, Kenstaičių ir t.t.). Nejaugi mūsų jaunimas negyvena šv. Kazimiero pavyzdžiu, kad nė vienas nesulaukia tos garbės, kuri yra teikiama šv. Kazimierui? Į tai galima atsakyti, kad mes turime ne vieną šventąjį, bet tik vieną bažnyčios paskelbtą, o dar geriau — tik vieną pakeltą į Altorių garbę. Ką tai reiškia, — pasakysite? Kad tas pasiekė, — leiskite man duoti vieną, gal ir ne visai tobulą, palyginimą iš mūsų pačios aplinkos.

Atsimename visi gerai, kad mūsų sesės lietuviškas turėdavo pavasari savo darželyje labai gražių gėlių. Jos tomis gėlimis papuošdavo bažnyčios altorius ar per Gegužines pamaldas Marijos paveikslą. Kai rinkdavo gėles sesės puoštų altoriams, imdavo gražiausius žiedus, gražiausias gėles. Jeigu jos tai darydavo ir rūpestingai, kas gal tvirtinti, kad altorių papuošus jau jų darželyje neliko puikių gėlių. Taip ir bažnyčia: puo-

šia savo altorius išaugusiomis jos darželyje gėlimis — tai šventaisiais. Ji renka puikiuosius žiedus, bet niekada netvirtina, kad ji visus puikiuosius žiedus surenka altoriui. Gal labai daug puikiausių žiedų, gražiausių krikščioniško gyvenimo asmenų, lieka nepastebėti, tačiau jie visagalio Dievo akyse užsipelno lygiai tokį pat užmokesnį ir patiria lygiai tokią pat amžiną laimę, kaip ir bažnyčios paskelbti šventieji. Todėl tikime, kad mūsų brangi Lietuva pas Dievą turi ne vieną šventąjį savo sūnų, bet labai daug sūnų ir dukterų, kurie gyvena šv. Kazimiero troškimais, kurie mokinos iš švento Kazimiero Dievą ir tėvynę mylėti, kurie yra ir dabar su šventu Kazimieru pas Dievą ir meldžia jį, kad mes būtume jų darbų tęsėjais.

Mums gi reikia daug stiprybės ir rūpestingumo, kad išliktume sveiki ir stiprūs, nes Apvaizdos mums yra pavesta dideli darbai. Juk mūsų Tėvynę Lietuvą priešai žudo — apginkime ją, mūsų Tėvynę žaiduose guli — slaugykim ją, mūsų brangi Lietuvą marinama — gaivinkime ją. O tai galės geriausiai padaryti žmonės turintieji tyrą ir mylinčią širdį ir švarias nesuteptas rankas. Tie žmonės, kurie panašūs bus šventajam Kazimierui.

JAV gynybos min. p. Forrestal pasitraukė

JO VIETĄ UŽIMA LOUIS A. JOHNSON

Iš Washingtono pranešama, kad buvęs JAV gynybos ministeris p. James Forrestal iš eitujų pareigų pasitraukė ir atsistatydinimas įsigalios nuo balandžio 1 d. Prezidentas Trumanas atsistatydinimo prašymą priėmė. Sausumos kariuomenės K. Royall, laivyno — John Sullivan ir aviacijos — S. Symington ministeriai

pasilieka savo postuose ir toliau, pareiškė prez. Trumanas spaudos konferencijoje. Paskutinėmis Stuttgarto radijo žiniomis pasitraukias ir karo ministeris p. Royall.

Forrestal buvo vienas dar pasilikęs. Jis jau seniai buvo pareiškęs norą pasitraukti ir prezidentui leido pasirinkti pasitraukimo datą. Prezidentas sąryšyje su atsistatydinimu parašė jam laiška, kuriame, be kita ko, nurodo, jog jis tikisi, esant reikalui, sulaukti iš Forrestal patarimų ir darbų.

Naujasis JAV gynybos ministeris Louis A. Johnson yra gimęs 1891 m. sausio 10 d. Virginijos valstijoje, studijavo teisę, buvo advokatu. Nuo 1917 m. atstovavo Vakarų Virginijos demokratams kongrese. Per pirmąjį karą dalyvavo kare Europoje kapitono laipsnyje ir buvo apdovanotas prancūzų garbės legijono ordinu. Nuo 1937 m. iki 1940 metų karo ministerijoje valstybės sekretoriumi ir vykdė pramonės mobilizavimo darbą. 1942 m. vyko į Indiją kaip Roosevelto įgaliotinis. (NZ)

Geresnės perspektyvos Italijai atgauti Tripolitanią

„Corriere della Sera“ laikraštyje Londono korespondentas rašo: „Trims didžiosioms Vakarų valstybėms yra aišku, kad jos italų kolonijų klausimu turi rasti vieningą nuomonę iki JT susirinkimas balandžio mėnesį, vėl pradės svarstyti šią problemą. Yra žinomas pavojus, kad nepatenkinus Italiją komunistams į rankas duodamas pulkus kozyrius. Gera informuotose politiniuose sluoksniuose manoma, kad Tripolitanijos grąžinimas Italijai negali trukdyti Vakarų gynybos sistemai, kadangi šiandien

yra aišku, kad Anglija ir Amerika kiekvienai atveju šioje kolonijoje turės savo karines bazes. Yra galimas dalykas, kad prie Atlanto pakto prisidėjusi Italija perleis regionaliniam blokui keletą aviacijos bazių S'cilijoj, kas sudarytų kompensaciją už teisę Italijai susigrąžinti savo senas kolonijas. Užsienio reikalų ministerio grafo Storzos pasiūlyta idėja sudaryti arabišką Tripolitanijos valstybę Italijos globoje Londone sutikta su pritarimu kaip ženklas moderniškos kolonijų politikos.“

100.000 UPA kariuom. priešinasī sovietams

BUP agentūra informuoja Amerikos kontinento didžiąją spaudą, kad pogrindžio jėgų pasipriešinimas plečiasi Ukrainoje ir sovietų satelitinėse „valstybėse“. Iš viso sovietų užimtoje teritorijoje yra skaitoma iki 400.000 partizanų.

„Toronto Daily Star“ rašo, jog „ukrainiečių partizanų kariuomenė esanti ypač stipri ir gerai apmokyta. Ji nuo 1944 m. kovoją su lenkų ir sovietų kariuomenėmis, kuri priklausančiai savo vyriausybei, egzistuojančiai pogrindyje. Ją sudaro prezidentas, ministerių kabinetas ir parlamentas, kurie „kiekvienu momentu galėsia perimti Nepriklausomos Ukrainos valdžią“.

Pačios kariuomenės vadas tebėra Stefanus Bendera, nors už jo galva sovietų ir lenkų įstalgos yra paskyrusios milijonines sumas. UPA kariuomenė gerai ginkluota — kulkosvaidžiais, šiek tiek turinti lengvosios artilerijos ir tankų, neskaitant smulkiųjų ginklų. Tuo buvo apsirūpinta kautynėse arba išplėšiant priešė karinius transportus, sandėlius. Ukrainiečių partizanų taktika — patulimai užblokuoja priešą, tuo metu pagrindinės jėgos sprogdina tiltus su išilgal einančiais kariniais transportais.

DANĲA PASISAKĖ UŽ ATLANTO PAKTĄ

AP pranešimu, iš Kopenhagos ateinančios žinios rodo, jog Danijos parlamente iš 150 atstovų tik 25 pasisakė prieš prisidėjimą prie pakto ir būtent: 10 liberalų, 9 komunistai ir 6 georgistai.

● Britų karinė vadovybė Vokietijoje pranešė, kad iki šiol esą jau gautinali išmontuoti 247 britų zonole fabrikai. Išmontavimas vyksta kitų 189 fabrikų, o lieka dar 101 iš bendro 537 skaičiaus. Išmontuoti įmonių bendras svoris siekia 598.000 tonų, 50% šių kiekį jau pakranta ir išlysta reparacijų sąskaiton. (AP)